Poštnina plačana v gotovini. Leto LX V Ljubljani, v petek 16. decembra 1932 Štev. 287 Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate: Sarajevo štv. 7563 Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Nedeljska izdaja „Slovenca“

izide zaradi kraljevega rojstnega dneva že v soboto, to je jutri zjutraj. Na to posebej opozarjamo cenjene inserente, da oddajo oglasna naročila že danes.

Novi davki

Včeraj je prispela iz Belgrada vest, da je fin. minister predložil narodni skupščini važne nove finančne odredbe, ki ponovno globoko posegajo v naše gospodarsko življenje. Predlagajo se izpremembe v smeri povišanja cele vrste postavk, izprememba zakona o neposrednih davkih glede davkov na nove stavbe in končno se za leto 1933 uvaja poseben pribitek k vsem drž. neposrednim davkom.

Izpremembe taksnega tarifa bodo prizadele vse naše javno in gospodarsko življenje, v kolikor prihaja v stik z državnimi oblastmi, zvišanje davka na nove zgradbe pa bodo hišni posestniki gotovo skušali prevaliti na najemnike, kar se v kapitalističnem gospodarskem redu razume samoposebi. Pa četudi bi gospodarji tega ne storili, bo povišanje tega davka gotovo ena izmed ovir, ki bodo preprečevale toliko pričakovano in zahtevano znižanje najemnin v novih hišah.

Najbolj občuten pa je novi izredni pribitek k državnim davkom, ki bo prizadel vse davkoplačevalce. Res je ta ukrep provizoričen, ker naj po zatrdilu gospoda ministra velja samo za leto dni. Toda izkušnje uče, da taki izredni davki prav radi ostanejo tudi v kasnejših časih. Upati pa moramo, da se bo v prihodnjem letu položaj državnih financ izboljšal in da bo tedaj tudi konec tega izrednega pribitka.

Vsak državni proračun ima dve plati: dohodke in izdatke. Ko pritiska kriza na državne finance, se finančni ministri spravijo na eno in drugo, črtajo izdatke, pri dohodkih pa jim ni treba dosti črtati, ker že itak kriza skrbi, da donosi ne dosegajo proračunanih zneskov. Seveda je črtanje pri izdatkih težko, ker so temu postavljene meje po najrazličnejših faktorjih. Črtanje izdatkov mora biti smotreno. Nič ne pomaga, če se eno leto izdatki črtajo, drugo leto pa nastane potreba, da pridejo v proračun poleg običajnih postavk še črtane postavke. Drugače je z osebnimi izdatki. Zmanjšanje plač in dohodkov državnih uslužbencev ima gotove meje, kajti na eni strani postaja redukcija uradništva škodljiva za funkcioniranje državnega aparata, na drugi strani pa tudi znižanje dohodkov osebja ne sme iti pod gotov minimum, ki je danes pri nas za državno uradništvo že dosežen. Poleg tega je pa velik del izdatkov v državnih proračunih vezan z raznimi zakoni in pogodbami in jih tudi ni mogoče znižati kar čez noč. To se vidi zlasti pri uradništvu, ki ga po daljši dobi službovanja ni mogoče kar tako odpustiti iz službe. Pri takih redukcijah se sicer lahko razbremeni proračun posameznega ministrstva, obenem pa narastejo izdatki za pokojnine. Tako imamo sicer v celoti vzeto resnično zmanjšanje izdatkov, ki pa prav za prav ne moremo reči zanj, da je popolnoma pravilno. Najbolj govori proti temu dejstvo, da so prihranki naravnost minimalni in dosegajo po odbitku stroškov za pokojnine samo milijone dinarjev, potrebna pa so črtanja desetin in stotin milijonov!

Najenostavnejše sredstvo za dosego ravnotežja v državnem proračunu je zato za vsakega finančnega ministra zviševanje starih in uvedba novih davščin. Toda tudi ta račun ima svoje zelo senčno plat. Veliki padec narodnega dohodka v krizi ima za posledico, da se donos davkov še nadalje zmanjšuje, ker postaja njih breme za davkoplačevalca nezmogljivo. Vse prognoze o dotoku dohodkov so zgrajene na kaj slabi podlagi, ker vpliva zvišanje nekaterih davščin tudi nazaj na donos. To vidimo n. pr. pri trošarinah, kjer je poleg splošne krize tudi zvišanje trošarine povzročilo padec konsuma, tako da ni računati s prvotnimi optimističnimi prognozami. Iz vsega tega se vidi, da so tudi zviševanju državnih dohodkov stavljene meje, ki nastajajo ob normalnem funkcioniranju gospodarskega in socialnega življenja. Z drugimi besedami povedano, je dotok držav. dohodkov v najožji zvezi s splošno gospodarsko konjunkturo in prevelika obremenitev lahko povzroči usihanje virov, iz katerih je bil v normalnih časih dotok davkov dober.

To nam jasno dokazuje, da se na strani dohodkov ne da dosti več povišati. Po objavljenih podatkih finančnega ministrstva za prvih sedem mesecev proračunskega leta 1932-33, torej za dobo od 1. aprila do 31. oktobra 1932, je bilo pri splošni državni upravi v dohodkih zabeleženo 1100 milijonov Din manj, kot je določal proračun za to dobo. Stvarni donos državnih gospodarskih podjetij in ustanov je znašal v že omenjeni dobi 600 milj. Din manj, kot je bila proračunska cenitev. S temi številkami pa je dana tudi meja za izvrševanje proračuna izdatkov. Iz vsega tega končno izgleda, da se morajo tudi izdatki ravnati po dohodkih. Tako prihajamo zopet nazaj k črtanju državnih izdatkov, kar smatramo kot boljšo pot za sanacijo državnih financ, za tako pot, pri kateri bi bili interesi prebivalstva in gospodarstva vsaj kolikor toliko v skladu s potrebami državne uprave.

Pri črtanju državnih izdatkov pa bi se morali varovati že omenjenih napak. Da bodo državni izdatki res v skladu z dohodki, je nujno potrebno, kar je naš ceterum censeo že leta in leta sem, da se izvede taka reorganizacija državne uprave, ki bi pocenila brez škode za funkcioniranje državnega aparata stroške za našo upravo. To je zahteva, ki jo ponavljamo že leta in leta in je skrajni čas, da stopimo na to težko pot, ki je pa neodložljiva. Od razumevanja in rešitve tega problema je odvisen ves bodoči narodni, socialni, kulturni in gospodarski razvoj države. Če pa so v resnici potrebna nova sredstva za izdatke, ki jih ne moremo znižati s črtanjem nepotrebnih izdatkov (katerih je gotovo še precej v proračunu), naj reforma državnih davkov ne bo vodena samo po fiskalnih načelih, temveč po socialnih, kar je danes taka zahteva časa, da je edino zanjo prostor v naši gospodarski politiki.

Dunajska vremenska napoved: Ne bo nobene bistvene spremembe dosedanjega vremena.

Katoliški pokret na Češkoslovaškem

Enotna katoliška fronta

Bratislava, 10. decembra 1932.

Vprašanje enotne fronte katolikov v republiki se vedno bolj živo pojavlja v tukajšnji javnosti. Vprašanju ne posveča pozornosti samo katoliški tisk, ki je v republiki močno razširjen, ampak tudi vedno bolj še močnejši svobodomiselni tisk.

Zakaj se je sploh pojavilo velevažno vprašanje enotne politične fronte v ČSR? Iz parlamentarne zgodovine republike in programov svobodomiselnih strank vemo, kako radi bi zelo številni nasprotniki Cerkve izvedli ločitev Cerkve od države in s tem vred v celokupni javnosti popolno laizacijo. Svobodomiselci pa so zlasti na Češkem, pa tudi na Moravi zelo močni. Pomisliti moramo samo na dejstvo, da je Cerkev po ustanovitvi republike izgubila do leta 1930 ogromno število vernikov, čeprav je tudi sama po zadnjem ljudskem štetju zelo narastla; saj je samo priznanih brezvercev 853.000, čehoslovaška cerkev pa šteje 793.000 vernikov, nadalje češkobratska cerkev 299.200, poleg raznih nemških in slovaških evangelijskih veroizpovedi, grkokatolikov, naraščajočega pravoslavja in židov. Po malem Cerkev še vedno zgublja in relativno pada, saj so proti njej organizirane mogočne stranke z najpodrobnejšimi organizacijami. Cerkev sicer številčno napreduje, relativno z ozirom na razmnoževanje prebivalstva pa pada. Seveda ni to slučaj po celi državi, ampak predvsem na Češkem, medtem ko na Slovaškem tudi relativno narašča.

Iz tega je takoj razvidno, da so katoliki v največji nevarnosti na Češkem, v volilni deželi. Zato ni čuda, da ta dežela išče pomoči povsod in da se od tod vodi pobuda za enotno organizacijo katolikov.

Ker pa je vprašanje poleg verskega tudi političnega značaja, ni mogoče take fronte ustvariti kar čez noč. Češki katoliki so danes politično združeni z nemškimi, slovaški katoliki pa z evangeličani slovaške narodnosti. Vsled teh zvez narodnostnega in verskega značaja se bijejo srditi boji. Čehi zamerjajo katoliškim Slovakom, da politično paktirajo z avtonomistično usmerjenimi Slovaki-evangeličani, Slovaki pa pravijo, da bi bilo iz nacionalnih ozirov važnejše, da se češki in slovaški katoliki najpreje sporazumejo med seboj, nato se naj bi šele paktiralo tudi s katoličani drugih narodnosti. Čehi, ki so centralistično usmerjeni, imajo za važnejše politično vprašanje — verske zadeve, Slovaki pa teh seveda tudi ne zametavajo in niso proti enotni fronti, ampak zahtevajo v prvi vrsti politično avtonomijo. Hlinka pravi, da je že dovolj besedi, pristopimo k dejanjem, Šramek pa v celi tej ostri bitki previdno molči; nič se ne ve, ali se bo držal centralistične politike in s tem odbil iz enotne fronte Slovake, ali pa se nagne na stran enotne fronte katolikov in s tem prizna avtonomijo Slovakom. S tem se bi seveda zameril svobodomiselnim strankam in bi bilo možno, da bi moral preiti vsaj za nekaj časa v opozicijo.

Ker so razmere z državnopravnega in verskega vidika tako zelo zamotane, je težko prorokovati končni izid. Gotovo pa je le eno: če bodo češki svobodomiselci še napredovali, se bodo morali pogoditi Čehi s Slovaki, da rešijo republiko pred hudimi pretresljaji kulturnih bojev, ki so v državi že tolikokrat in še stalno groze. Korist od tega bodo imeli vsi: Slovaki v avtonomiji, Čehi v mogočni opori Slovakov. Združena parlamentarna enota katolikov češke in slovaške narodnosti pa bi bila v parlamentu najmočnejša skupina, preko katere ne bi bilo mogoče tako lahko svobodomiselcem, čeprav združenim trajno obvladati države in širiti s pomočjo države v javnost svojih nazorov. Pomisliti moramo samo, da bi bila taka enotna fronta silna udarna moč tudi za organizacijo katoličanov v republiki, ki danes še ne more prav priti do veljave! S.

Program „Slovenske ludove strane“

Praga, 15. dec. Slovaška ljudska stranka (Slovenska ludova strana) kaže v zadnjem času vedno več delavnosti in volje, da bi aktivno sodelovala pri državnem vodstvu. Za svoje sodelovanje pa stavi stranka določene pogoje glede priznanja pravic Slovaški, pogoje, ki jih je tudi formirala pismeno, in sicer v interpelaciji, naslovjeni na ministrskega predsednika Malypetra. Interpelacija vsebuje naslednje zahteve:

1. Uzakoni naj se sporazum v Pittsburgu s tem, da Praga prizna avtonomijo Slovaški. 2. Slovaški jezik se mora uveljaviti kot državni jezik v vseh uradih in šolah vseh vrst na Slovaškem. 3. Ustanovi naj se slovaška tehnika. 4. Zedini naj se železniški tarif. 5. Uvede naj se evidenca državnih dobav. 6. Nekvalificirani češki uradniki na Slovaškem naj se zamenjajo s Slovaki. 7. Ustanovi naj se želeni šolski svet za Slovaško. 8. Odpravi naj se »numerus clausus« na učiteljiščih, ker bodo sicer Slovaški vsilili češke učitelje. 9. V državnem proračunu je treba upoštevati tudi Slovaško. 10. Izvede naj se velikopotezni investicijski načrt, ki naj onemogoči koncentracijo kapitala na Češkem in pospeši dotok kapitala na Slovaško. 11. Zniža naj se obrestna mera.

Od zaključku pripominja slovaška ljudska stranka, da se pač ne more zadovoljiti samo s pismenim odgovorom na interpelacijo, pač pa želi, da vlada v resnici tudi z dejanji pokaže svojo dobro voljo. »Slovak«, osrednje glasilo slovaške stranke, ki izhaja v Bratislavi, odločno brani te zahteve. V zadnjem času je bilo zaplenjenih v listih več uvodnikov.

Padec Herriota radi vojnih dolgov

Užaljena ljudska volja

Nazaj k reparacijam

Paris, 14. dec. tg. Iz Nemčije poročajo, da je vse veliko dnevno časopisje naravnost navdušeno radi padca g. Herriota, češ, da je francoski parlament s tem da je odklonil nadaljnje plačevanje obresti za svoje vojne dolgove, slovesno priznal, da nima spoštovanja do nobene pogodbe. Francija da je z mednarodno pogodbo pristala na odplačevanje vojnih dolgov, a francoski parlament je to pogodbo pomandral. Nemško časopisje iz tega izvaja, da odslej tudi Nemčiji ne sme nikdo zameriti, če bo zanikala in zavrgla vse mednarodne pogodbe (mišljen je versajski mir), ki so ji neprijelne. V francoskih političnih krogih ogorčeno zametujejo takšno tolmačenje Herriotovega padca, ker je demagogično in ker nima nobene zveze s stvarnimi dogodki. Kdo je bil, ki je svoje dni predlagal, naj države — upnice Nemčije — odpustijo vse terjatve, ki jih napram Nemčiji imajo? Amerika! Kdo je bil, ki je letos v Lozani ponovno predlagal, naj se moratorij za nemška reparacijska plačila podaljša za gotovo dobo? Amerika. Pod kakšnimi pogoji sta Francija in Anglija v prvi vrsti pristali na takšno pogodbo, ki je istovetna z brisanjem nemških reparacij? Samo pod pogojem, da Amerika razreši tudi svoje lastne upnike od plačevanja dolgov! Lozanska pogodba glede reparacij velja edinole, to je bilo jasno izpovedano, če ameriške Zedinjene države pristanejo na brisanje dolgov. Kaj je sedaj Amerika naredila? Z nemškim moratorijem, ki je nekatere evropske države naravnost oropal visokih prejemkov, a ki je ameriškemu kapitalu, ki je svoje dni na slepo vrtoglavo srečo investiral v nemška podjetja, pomagal, da je rešil kolikor je mogel rešiti, si je pomagala sama sebi, in sedaj, ko bi morala izvajati druge določbe lozanskega dogovora, noče ničesar slišati. Francoski parlament je nasproti svoji lastni vladi pravilno in logično tolmačil pravno stališče. Francija hoče biti plemenita in brisati vse svoje terjatve, toda ne more razumeti, zakaj bi morala biti v tem pogledu sama, med tem ko bi Amerika vlekla dobičke od te plemenitosti. Če Amerika ne drži črke in smisla lauzanskega reparacijskega dogovora, tudi prav, potem se vrnemo pač nazaj na položaj, ki je vladal preje in s tem odpade moratorij za Nemčijo in vse reparacije radi ameriškega egoizma zopet znova oživijo! In kakor hitro bo začel teči denar iz Nemčije, tok, ki ga je Amerika radi svojih lastnih interesov ustavila, bo denar tekel tudi iz Evrope v Ameriko čisto normalno. Očitati Franciji, da trga mednarodne pogodbe, je absurdno. Ona hoče biti plemenita, toda ne mara biti »une poire« (neumen sulc — op. ured.), s katero se bodo ameriški denarni magnati igrali. Francija spoštuje pogodbe. Naj jih spoštujejo tudi drugi! Ona je plemenita, naj pokažejo plemenitost tudi drugi.

Stališče Vatikana

Rim, 14. dec. tg. »Osservatore Romano« posveča daljši članek vprašanju mednarodnih dolgov, ki izvirajo iz svetovne vojne ter citira značilne izjave rimskih papežev k temu tako trajevemu problemu. Tako je že l. 1917 Benedikt XV. izjavil, »da ne vidi nobenega izhoda razun če se vsi stroški, ki so se nagomilili zaradi svetovne vojne, medsebojno odpustijo in popolnoma izbrišejo, dejanje, ki bo tim lažje, ker bodo države našle polno kompenzacijo v znižanju vojnih izdatkov, kajti države bodo hotele razorožiti po strahotah sedanje svetovne vojne.« Tudi papež Pij XI. se je tik pred ženevsko konferenco 1922 izrazil v pismu, ki ga je pisal genovskemu nadškofu, »da želi, da bi prišlo do medsebojnega izmenjavanja misli in načrtov, kako bi se dalo premaganim državam pomagati, da se jim olajša plačevanje njihovih dolgov, kajti vsaka plemenitost na polju odplačevanja dolgov, ki izvirajo iz svetovne vojne, bo poplačana z mnogoterimi dobički tudi za države-zmagovalke.«

Rimski papeži so torej že zdavnaj zagovarjali stališče, ki se šele sedaj, po 15 in 10 letih uveljavlja med državami in ki zahteva, da se vprašanje vojnih dolgov reši ne s svinčnikom v roki ampak z bratsko plemenitostjo in z očmi uprtimi v bodočnost. Napram Nemčiji so se države-zmagovalke obnašale plemenito in so jo oprostile večinoma vseh dajatev, toda zato imajo pravice, v imenu istega srčnega zakona, da zahtevajo brisanje vseh medsebojnih denarnih obveznosti. Reparacije so bile potrebne za kritje vojnih stroškov. Če so enkrat reparacije oproščene, zakaj se potem države še bijejo za medsebojne vojne dolgove. Besede rimskih papežev, ki so bile pred 16 leti naslovljene na države zmagovalke, veljajo danes tudi za Ameriko. Kakor se je napram premaganim uveljavil zakon plemenitosti in ljubeznive popustljivosti, tako se mora uveljaviti isti zakon tudi med državami, ki so izšle zmagoslavno iz svetovnega meteža. »Osservatore Romano« roti Zedinjene ameriške države, naj ne zamude sedanjega trenotka in naj ne preprečijo, da pride zopet normalen ritem v mednarodne gospodarske in politične odnose.

Chautemps predsednik?

Paris, 15. dec. tg. Predsednik republike Lebrun je danes zvečer ob šestih ponudil sestavo novega kabineta dosedanjemu notranjemu ministru Chautempsu, ki je ponudbo sprejel s pridržkom, da bo Herriot pripravljen ostati nadalje v ministrstvu kot zunanji minister. Chautempsov poskus, sestaviti tako vlado, v kateri bi dominiralo desno krilo radikalne stranke, pa se je zaenkrat izjalovil. Herriot je namreč odklonil prošnjo svojega prijatelja, da bi vstopil v kabinet kot zunanji minister. Nato je Chautemps takoj vrnil predsedniku Lebrunu nalog za sestavo kabineta. Na nujne prošnje Lebruna pa je potem izjavil, da je pripravljen nadaljevati poskuse za sestavo kabineta. Vztraja pa pri tem, da bo sestavil samo vlado s Herriotom kot zunanjim ministrom. Za 11. uro zvečer je sklical k sebi časnikarje, da jim bo poročal o rezultatu svojih nadaljnjih prizadevanj.

Avstrijsko stališče

Dunaj, 15. dec. ž. Vsi listi pripisujejo francoski odklonitvi plačila vojnih dolgov velik pomen, ki pride zlasti za Avstrijo v poštev, ker je zaradi krize francoske vlade postalo več nego dvomljivo, če bo Francija lahko ratificirala lausannski sporazum o avstrijskem posojilu do 31. decembra letos, ko poteče rok, tako da bo ta pogodba najbrž postala popolnoma brezpredmetna. Iz poučenih krogov čujemo, da avstrijska vlada niti ne vztraja na podaljšanju roka za ratifikacijo, kajti lausannska pogodba je že imela svoj finančni, politični in psihološki učinek v državi in tudi v inozemstvu. Avstrija je sklenila vse, da zadosti svojim obveznostim, ki izhajajo iz te pogodbe. Če Avstrija sedaj ne bo mogla ustreči svojim obveznostim, ki zapadejo po 1. januarju 1933, je pripisati odgovornost za to inozemstvu.

Tisti, ki plačajo

London, 15. dec. Angleška vlada je danes plačala Ameriki njen decembrski obrok vojnega dolga. Storila je to tako, da je newyorska fereralna rezervna banka danes izročila ameriški državni blagajni 95,500.000 dolarjev, angleška narodna banka pa je istočasno stavila newyorski federalni rezervni banki protivrednost v zlatu na razpolago. Zlato bodo prepeljali v Zedinjene države severne Amerike, kadar bo to zahtevala newyorška banka.

Washington, 15. dec. ž. Tukajšnja poslanika Litve in Finske sta sporočila državnemu tajniku Stimsonu, da bodo njihove vlade danes plačale zapadli obrok vojnega dolga.

Praga, 15. dec. ž. Češkoslovaška vlada je sklenila izvršiti plačilo zapadlega obroka Ameriki v višini 1.5 milijonov dolarjev.

Washington, 15. dec. ž. Italijanski veleposlanik je obvestil državno tajništvo, da je italijanska vlada plačala zapadli obrok svojega vojnega dolga napram Z. D. Amerike.

Finska vlada je sklenila, da plača Zedinjenim državam decembrski obrok.

Estonska vlada je sklenila, da Ameriki ne plača decembrskega obroka.

Ameriške represalije

Newyork, 15. dec. tg. V ameriškem senatu je bil vložen predlog zakona, po katerem naj bi vsi ameriški državljani, ki potujejo v inozemstvo, plačali davek 5000 dolarjev, če bi potovali v države, ki so odklonile plačilo svojih dolgov. Dvomljivo je, ali bo ta zakon sprejet, tem bolj, ker je državni tajnik v finančnem ministrstvu Mills izjavil, da ostanejo ameriški trgovinski odnošaji s Francijo nedotaknjeni.

Sestanek Male antante

— Belgrad, 15. dec. Sestanek konference ministrov Male antante je sedaj definitivno določen za 18. in 19. t. m. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš bo dospel v Belgrad v nedeljo dopoldne, romunski zun. minister g. Titulescu pa v soboto zvečer. Dr. Beneša bo sprejel na meji odposlanec zun. ministrstva dr. Stanoje Simić, romunskega zun. ministra Titulesca pa dr. Ivan Subotić.

Eksplozija

Glina, 15. dec. AA. Snoči okoli 9 se je pripetila v neposredni bližini tukajšnje občinske hiše neznatna eksplozija. Preiskava na licu mesta, ki se je takoj izvršila, je ugotovila, da je eksplodiral dinamitni naboj. Občinska hiša ni poškodovana. Sodijo, da so naboj položili pred občinsko hišo neki ljudje, ki jih je malo prej predsednik občine odslovil, ko so ga prosili miloščine.

Velika zadružna trdnjava

Občni zbor I. delavskega konsumnega društva

Ljubljana, 15. decembra.

Danes dopoldne ob 10 se je v beli »Unionovi« dvorani zbralo nad 100 delegatov I. delavskega konsumnega društva v Ljubljani, da sprejmejo letni obračun in letno poročilo o delovanju te danes najstarejše delavske konsumne organizacije na Slovenskem ter ene največjih zadružnih ustanov na Slovenskem. I. delavsko konsumno društvo je bilo l. 1895 ustanovljeno v smislu tedanjega mladega krščansko-socialnega gibanja, katero je na Slovensko zanesel dr. Krek. Danes je to mogočna zadružna stavba, ki združuje vse delovne sloje: delavce, kmete in obrtnike.

Zadružni načelnik dr. Gosar je otvoril zborovanje s kratkim nagovorom, v katerem je poudaril zlasti to, da v sedanjih težkih časih konsument uživa najmanj zaščite. Vsa bremena se prekladajo na konsumenta. Zato je današnja številna udeležba vesel znak, da se pričenja konsument zavedati važnosti svojih gospodarskih organizacij, katere so mu edina zaslomba v teh težkih časih.

Delovanje zadruge

Nato je zadružni ravnatelj Lojze Kocmur imel obširno poročilo o poslovanju zadruge. Iz tega poročila na kratko posnemamo le to, da je pred leti zadruga delovala z ogromnim kreditom, ki je znašal 6,700.000 Din, da pa ima danes le še 400.000 dinarjev kredita pri Zadružni zvezi in da deluje vsled tega že skoro z lastnim obratnim kapitalom. To je znak velike solidnosti zadruge. V tem so vidni uspehi poštenega dela, za katere se imamo v prvi vrsti zahvaliti poštenemu in zvestemu delu uslužbencev ter delavnemu in previdnemu načelstvu ter nadzorstvu. Očividno pa je tudi nad našim delom božji blagoslov. Zadruga šteje letos 37 prodajaln z 11.181 člani.

Kakor vse kaže, ne bo še konec gospodarskih pretresljajev. Tudi zadruge čutijo in nosijo težo davčne obremenitve. Prazna je agitacija trgovcev, češ, da konsumi davka ne plačujejo. Samo pri sladkorju n. pr. so naši člani v zadrugi bili obremenjeni z 2 in pol milijona trošarinskega davka. Pri manufakturi, katero smo dobili iz inozemstva in za katero smo plačali približno 1 milijon Din, smo plačali 300.000 Din carine. Lahko trdimo, da dobra četrtina našega 20 milijonskega konsuma v zadrugi gre na rovaš prometnega davka, carin in užitnin. Nato se je ravnatelj Kocmur pečal z delovanjem posameznih podružnic ter povedal, da je bil na trboveljski skupščini ondotnih konsumarjev sprejet predlog zadružnika Renka, naj konsum izdaja svoje lastno glasilo. Ta predlog je načelstvo izvedlo in začelo izdajati »Vestnik I. delavskega konsumnega društva v Ljubljani«. Lastno glasilo je bilo krvavo potrebno, žal le, da smo ga šele sedaj začeli izdajati.

V smislu predloga s skupščine zadrugarjev v Strugah na Dolenjskem smo znižali obrestno mero za dolžnike na 10 odstotkov.

Nato se je poročevalec pečal z nesporazumom, ki je zadnje čase prišel v javnost, med neko malo skupino in med zadružnim vodstvom. Poudaril je, da na kljub vsem očitkom ne načelstvo ne on ne more delati drugače kakor tako, da ima v prvi vrsti pred očmi interese zadruge, da bo mogla izvrševati v korist svojih članov tisti namen, zaradi katerega je bila ustanovljena. Razmere so take, da nam še tako radikalna gesla ne morejo koristiti, če ni vestnega in poštenega dela. Pred 27 leti je bilo v zadrugo vpisanih 540 članov, od teh je bilo le 100 odjemalcev. Danes pa imamo nad 11.000 članov v 37 podružnicah ter gospodarsko dobro podprto zadrugo. Sedanji obseg in blagostanje zadruge je pripisovati božjemu blagoslovu ter poštenju in požrtvovalnosti zadružnih delavcev. Konsum mora služiti predvsem članom in njihovemu gospodarstvu. Kjer zaidejo v tem oziru na stranpota, tam je polom neizogiben, kakor nam dokazuje nekaj zgledov iz zadnjega časa.

Nato se ravnatelj Kocmur peča z bojem, ki ga vodi del trgovstva proti konsumnim organizacijam. Edina uspešna obramba zoper ta boj je, da se vsi konsumenti trdno sklenemo okrog svoje organizacije in da jo v skupnosti branimo ter podpiramo.

Naše blagovno zadružništvo je potrebno reform. Naše I. delavsko konsumno društvo pa je tako spopolnjeno, da bi moglo služiti za jedro te preosnove v podeželskem zadružništvu.

Po ravnateljevem poročilu se je oglasil k besedi delegat g. Jožef Rutar, ki je ugotovil, da Jugoslovanska strokovna zveza nima nikakega stika z napadi tistih, o katerih je govoril g. ravnatelj, da razpadajo naše zadružništvo. Za članek pa, ki ga je napisal v »Pravico« g. Franc Žužek, Jugoslovanska strokovna zveza ni odgovorna, ker ni lastnica »Delavske Pravice«. Na predlog predsedujočega dr. Gosarja je občni zbor to Rutarjevo izjavo z zadovoljstvom vzel na znanje.

V imenu nadzorstva je podal nadzorstveno poročilo predsednik Jože Gostinčar, ki je posebno naglašal, kako škodljivo je, če se v taki zadrugi razpase kreditiranje. To je znamenje velike lahkomiselnosti nekaterih članov, ki potem dolgov ne morejo plačati. K poročilu nadzorstva poudarja, da je bilo poslovanje zadružnega vodstva popolnoma v redu in predlaga absolutorij. Osebno pa še poudarja, s kako velikimi težkočami se je spočetka morala zadruga boriti, da je postalo to, kar je danes. Obžaluje, da je bilo na občnem zboru tudi govora o Jugoslovanski strokovni zvezi, ki se nikakor noče vtikati v delovanje te velike zadružne organizacije.

Dr. Gosar poudarja velike zasluge, ki jih ima od početka dalje za zadrugo Jože Gostinčar, in občni zbor se soglasno pridruži zahvali Jožetu Gostinčarju.

Nato je bil soglasno po daljši debati sprejet računski zaključek zadruge, katera izkazuje v letošnjem upravnem letu 50.147 Din čistega dobička.

Volitve

Volitve, ki so sledile, so se izvršile z vzklikom in soglasno. Izvoljeno je bilo staro načelstvo in staro nadzorstvo. V načelstvu so: dr. Andrej Gosar, Anton Kralj, Ivanka Kosec, Ivan Krvina, Ivan Lazar ter načelstveni ravnatelj Alojzij Kocmur. V nadzorstvu so: Josip Gostinčar, Rudolf Strnad, Franc Cvek, Liza Cerkovnik, Ivan Fras, Anton Rasperger, Jože Rutar, Ignacij Zaplotnik.

Sprememba pravil

v nekaterih nebistvenih členih je bila sklenjena soglasno, kakor jo je predlagalo načelstvo. Na skupščini ljubljanskih prodajaln je opozicija enajstorice zahtevala spremembo pravil še v nekaterih točkah. Te predloge je občni zbor odklonil v eni točki z vsemi proti trem glasovom, v vseh drugih točkah pa soglasno.

Slučajnosti

Ko je bilo prečitano še revizijsko poročilo Zadružne zveze, je pri slučajnostih v imenu Zadružne zveze ravnatelj dr. Basaj pozdravil občni zbor I. ljubljanskega delavskega konsumnega društva ter čestital zadrugi in članstvu k takemu uspešnemu sodelovanju, kakršno se kaže v letošnji bilanci. To je uspeh vestnega dela požrtvovalnega ravnatelja, načelstva in nadzorstva. Delegat Jurij Kugovnik s Koroškega je predlagal, naj bi zadruga v bodoče bolj skrbela za zadružno prosveto s tečaji in listi. G. Rutar Jože je želel, naj bi načelstvo poskrbelo v sporih z uslužbenci, da bi tudi njihovo stališče prišlo do veljave. Dr. Gosar mu je odgovoril, da je g. Rutar itak že dolgo let član zadružnega vodstva oziroma nadzorstva in da ima vsled tega vedno priliko predlagati, kar je uslužbencem v korist.

Po štiriurnem zborovanju je dr. Gosar s kratkim nagovorom zaključil zbor te naše največje konsumske armade.

Narodno predstavništvo

Seja senata

Belgrad, 15. dec. l. Današnjo sejo senata je otvoril dr. Pavelič. Po prečitanju zapisnika zadnje seje senata, je bilo sporočeno, da je odbor za proučevanje zakonskega predloga o spremembah in dopolnitvah zakona o zobozdravnikih in zobnih tehnikih dokončal svoje delo ter podal tudi svoje tozadevno poročilo. Nato so se za vse zakonske predloge, ki jih sprejela narodne skupščina, izvolili takoj odbori, ki jih bodo v teku prihodnjih dni proučili. V odbor je bil izvoljen tudi senator dr. Ravnihar. Med drugimi je predložila skupščina senatu tudi zakonski predlog o podaljšanju veljavnosti starega zakona o zaščiti kmeta. Vlada zahteva zanj nujnost, ki jo je obrazložil kmetijski minister Demetrovič, nakar je senat soglasno sprejel nujnost. Takoj nato je bil izvoljen odbor, ki mora do jutri zjutraj ob 8 proučiti zakonski predlog ter o njem predložiti senatu svoje poročilo. V ta odbor je bil med drugim izvoljen tudi senator Gustav Gregorin. Zatem je bila prečitana interpelacija senatorja Mateja Popoviča na ministra za gozdove in rudnike radi vsote 464.400 Din, za katero je bila oškodovana država.

Nato so prešli na dnevni red. Pretresali so poročilo odbora za proučevanje zakonskega osnutka o spremembah in dopolnitvah uredbe o zaščiti javnih poti in o varnosti na njih. Tozadevno poročilo je podal senator Miloje Jovanovič. Za njim je obrazložil predložene spremembe tudi gradbeni minister dr. Srkulj, nakar je bil zakonski predlog soglasno sprejet. Prihodnja seja senata bo jutri popoldne ob 4. Na dnevnem redu bo pretres poročila odbora za proučevanje zakonskega osnutka o podaljšanju veljavnosti starega zakona o zaščiti kmeta in pretres poročila odbora o spremembah in dopolnitvah zakona o zobozdravnikih in zobnih tehnikih.

Finančni odbor

Belgrad, 15. dec. l. Danes popoldne je imel sejo finančni odbor senata, ki je med drugim razpravljal o zakonskem predlogu o narodnem priznanju vsem bojevnikom, ki so se l. 1918 priključili generalu Maistru in šli v boj za osvoboditev slovenskih predelov Štajerske in Koroške. Zakonski predlog je stavil senator Ivan Hribar.

Seja skupščine

Belgrad, 15. dec. l. Današnja skupščinska seja se je pričela par minut pred 12. Po prečitanju zapisnika zadnje seje je bilo sporočeno, da bo notranji minister odgovoril na interpelacijo dr. Nikiča o dogodkih v Veliki Ivanči in na interpelacijo Miloša Dragoviča o odvzemu lovske puške poslancu Valjevcu takoj, ko dobi tozadevne podatke. Nato je bila prečitana interpelacija dr. Nikiča in tovarišev o cenzuri, o posebnem režimu v pogledu izdajanja potnih listov za časnikarje. Na koncu svoje interpelacije vprašuje dr. Nikič notranjega ministra, kaj misli ukreniti, da se preneha s tako prakso, ki je uvedena pri nas o pogledu cenzure in svobode časnikarjev. Prečitane so bile tudi druge interpelacije.

K besedi se je nato prijavil poslanec Pavlič ter kritiziral dejstvo, da nekateri ministri ne odgovarjajo na interpelacije narodnih poslancev. Tako je n. pr. on vložil že nešteto interpelacij, toda na nobeno še ni dobil odgovora. Pavlič ugotavlja, da se krši skupščinski poslovnik. Posebno naproša predsedstvo skupščine, da stori potrebne korake pri vladi, da se čimprej podeli amnestija vsem političnim krivcem, kakor je to zaprosil v svoji zadnji interpelaciji predsednika vlade. Podpredsednik skupščine je Pavliču izjavil, da bo predsedstvo skupščine sporočilo njegovo željo na pristojno mesto. Nato so bili izvoljeni sledeči odbori: za proučevanje zakonskega predloga o sporazumu za ureditev trgovinskega prometa med Jugoslavijo in Italijo (Ivan Mohorič in Karel Gajšek); za proučevanje zakonskega predloga o spremembah in dopolnitvah zakona o podelitvi podpore siromašnim slojem: (Anton Cerar); za proučevanje zakonskega predloga o podaljšanju veljavnosti zakona o olajšavah v gozdni industriji Franjo Pahernik in Dako Makar). Prihodnja seja narodne skupščine bo jutri dopoldne.

Belgrad, 15. dec. l. Danes popoldne je bila seja odbora za proučevanje novega občinskega zakona. Predloženi zakonski osnutek je bil v načelu sprejet z večino glasov, le 8 poslancev je glasovalo proti.

Kraljev rojstni dan

V soboto, dne 17. decembra se bo obhajal rojstni dan Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra I. kot državni praznik.

V proslavo tega praznika se bo na ta dan ob 10 darovala v tukajšnji stolnici sv. Nikolaja slovesna pontifikalna maša, po kateri se bo zapela zahvalna pesem Te Deum s pripadajočo molitvijo za kralja.

V pravoslavni kapeli se bo vršila svečana služba božja ob 9, v evangeljski cerkvi pa ob 10.

Istega dne sprejema gospod ban dravske banovine od pol 12 naprej v banski palači (Bleiweisova cesta 10) poklonitve in čestitke.

V šolah se pouk ne bo vršil in državni uradi ne bodo poslovali.

Sprejem pri Jevtiču

Belgrad, 15. decembra. AA. Danes je minister zunanjih zadev Bogoljub Jevtič sprejel diplomatske zastopnike Rumunije, Nemčije, Avstrije, Francije, Danske in Italije.

Umetniški zakladi Slovenije

Odkritja praškega publicista v Laškem

Belgrad, 15. dec. l. Tu se mudi v Sloveniji dobro znani praški publicist Rihard Vaclavek, ki je v radiotermalnem kopališču v Laškem slučajno odkril do sedaj umetniškemu svetu neznane reliefe slavnega danskega kiparja Thorwaltzena. Ti reliefi so mogli ostati neopaženi, ker so prepleskani z belo barvo. Izvežbanemu publicističnemu očesu pa niso ostali neopaženi. Vaclavek jih je natančno pregledal in ugotovil, da so krasni reliefi in plastike v obsegu 110 krat 168 cm in 115 krat 165 cm originalno delo Thorwaltzena, največjega danskega kiparja, vsi od njega signirani. Reliefi so nepoškodovani, dobro ohranjeni in predstavljajo veliko vrednost. Vaclavek je reliefe fotografiral in obvestil o svojem odkritju med drugim tudi Thorwaltzenov muzej v Kodanju. (Opomba uredništva: Thorwaltzen se je rodil 19. novembra 1770 v Kodanju. Ponovno je potoval v Italijo in živel tam daljčasa v Rimu, kjer je ustvaril svoja najslavnejša dela. Nekaj časa je živel tudi na Dunaju, kjer je bil 12. februarja 1812 imenovan za člana akademije umetnosti. Umrl je 24. marca 1844 v Kodanju, kjer počiva v svojem muzeju, zgrajenem njemu v čast od danskega kralja in danskega naroda. Njegov grob krasi od njega v naravni velikosti izklesana figura, ki predstavlja mojstra samega.)

Po izstopu katoliških akademikov iz skupneda društva

Kulturni boj avstrijskih akademikov

Dunaj, 15. dec. Nadstrankarska akademska organizacija »Nemško dijaštvo« (Deutsche Studentenschaft), v kateri so bila organizirana društva različnih svetovnih naziranj, ne obstoji več. Društvo katoliških nemških akademikov je namreč objavilo spomenico, v kateri izjavlja, da smatra organizacijo, po napadih proti katoliški akademski mladini, za razpuščeno. Resolucija poudarja, da so katoliški dijaki vselej zagovarjali misel skupne akademske organizacije. Prav zato z vsem ogorčenjem protestirajo proti neprestanim izzivanjem, s katerim so narodni socialisti izzvali razpust skupnega društva.

Med katoliškimi dijaki in akademiki drugega svetovnega naziranja, posebno med narodnimi socialisti, obstoji že delj časa zelo napeto ozračje, ki je končno izbruhnilo v razne pretepe na Dunaju in v Gradcu. Neposreden povod za izstop društva katoliških akademikov iz skupne organizacije, je dal predvsem napad narodnih socialistov proti katoliškim akademikom na Dunaju. Narodni socialisti so kratkomalo zasedli prostore skupne organizacije na Dunaju in tam postavili svoj sedež. Do prvih prask med svobodomiselno orientiranim dijaštvom in katoliškimi akademiki je prišlo že pred mesecem v Gradcu, kjer se je vršil dobre tri dni od 17. do 20. nov. pravcati lov na katoliške dijake, ki jih ni bilo težko spoznati po karakteristični obleki. Na zborovanju v Solnogradu so katoliški dijaki sklenili, da se bodo bolj udejstvovali pri Südmarki, da bi tako vlili organizaciji zopet krščanskega duha in jo spravili bolj pod vpliv katoliške stranke. Zato so se tudi proslave v Gradcu udeležili katoliški dijaki skupno in prav to skupino so akademiki, ki se prištevajo k narodnim socialistom in drugim nekatoliškim strankam, napadli s palicami. Katoliškim dijakom so drugi akademiki celo zaprli pot na univerzo. Pri prvem spopadu je bil en katoliški dijak nevarno ranjen. Svodomiselna mladina je pričela zmerjati katoliške akademike s psovko »črni pes«; toda podivjanje je šlo še dalje. Na tehniki so nadebudni svobodomisleci priredili cerkveni obred, s katerim so se delali norca iz sv. maše. Izmislili so si tudi posebno popevko, s katero oponašajo in zasramujejo procesijo sv. R. Telesa. Katoliške akademike so obmetavali z gnilimi jajci, metali so celo solzne bombe.

Po vseh teh izzivanjih je katoliška akademska mladina upravičeno prišla do zaključka, da ni svobodomiselni mladini prav nič na tem, da se ohrani skupna organizacija in da hoče obnoviti kulturni boj; katoliški dijaki so morali izvajati konsekvence in izstopiti iz skupne organizacije.

Rezultati sovjetske petletke

Preden si ogledamo rezultate prve sovjetske petletke, ki se bliža svojemu koncu, moramo naglašati neprestano nasprotje, ki obstoja med teoretičnimi načrti Ljeninovih učencev in kruto vsakdanjostjo. Boljševiki so najboljši teoretiki, kar jih je kedaj videla zemlja, ki so fanatično prepričani, da se mora bodisi gospodarsko bodisi duhovno življenje ravnati po njihovih racionalno izračunanih shemah. Ker pa življenje ni tako, zato so njihovi načrti, ko se izvajajo, vedno moteni po nepreračunanih imponderabilijah in zato se sovjetska politika prav za prav more imenovati večna borba med zasnovami golega razuma in nepreračunljivo spontanostjo svojevoljno tvorečega življenja.

V svojem znanem govoru v Kodanju se je Trocki, po pravici ali ne, pohvalil, da je bil on tisti, ki je spočel idejo petletk. Temu pa je pristavil: »Treba je vstaviti v načrtno gospodarstvo sovjetov vmesno leto, kjer se bo počivalo, ker bo sicer Rusija morala delati pokoro za napake, storjene v petletki.« Številke o rezultatih petletke, ki jih prinaša sovjetska »Rdeča ekonomija« se nikakor ne morejo smatrati kot povoljne. Kakor znano, imajo petletke namen nadindustrijalizacije sovjetske unije, ki naj se doseže po kolektivizaciji ruskega kmeta in kmečkega gospodarstva. Saj je že Trocki svojčas dejal, da je imovita vas največja ovira za sovjetsko diktaturo. Kolektivizacija kmeta se je dosegla s tem, da se je kmetsko zasebno gospodarstvo izpremenilo v ogromen poljedelski kolektiv, ki naj ga obdeluje prisilno delo kmetov in mehanično delo traktorjev. Efekt tega pa je, da je razlastitev kmetov in pa odvzem žita po trdnih cenah, ki ne krijejo niti stroškov produkcije, povzročila osiromašenje kmetov, ki tvorijo devet desetin ruskega prebivalstva in kojih gospodarske potrebe in zahteve so sovjeti prezrli, kakor se boljševikom vedno zgodi, ker v svoji racionalističnih računih sistematično zapirajo oči pred neljubo realnostjo.

Že imenovana »Rdeča ekonomija« povdarja, da so oficijelne številke o rezultatih petletke optimistično pobarvane. Toda računajo z njimi! L. 1930 je bilo kolektiviziranih 23% zemlje sovjetske unije, l. 1932 pa že 62%, število traktorjev pa je v istem času narastlo od 73.400 na 149.000. Kljub temu je obdelana ploskev nazadovala od 44 milijonov hektarjev spomladanske posetve l. 1930 na 31.7 milijonov hektarjev l. 1932. Jesenska posetev istotako kaže nazadovanje in sicer od 24.9 milijonov hektarjev l. 1931 na 19.1 milijonov hektarjev l. 1931.

Investicije kapitala v poljedelstvo naravno vsako leto naraščajo, toda produkcija nazaduje. V prvih šestih mesecih l. 1931 se je izvozilo iz sovjetske unije za 24 milijonov rubljev, to je 688.000 ton žita, v istem razdobju l. 1932 pa je izvoz padel že na 91.000 ton, kar pomeni 3 milijone rubljev, medtem ko se je v osmih mesecih l. 1932 uvozilo v Rusijo iz inozemstva nad 350.000 ton žita! To je vendar strašna ironija, ki pomeni, da se mora ruski kmet, ki se mu prisilno odvzame toliko žita za izvoz, ki pa pada, preživljati z inozemskim uvozom, da ne bi še bolj stradal.

Na kakšne težave zadeva izvajanje petletke, dokazuje cela vrsta prisilnih naredb, ki so bile sklenjene novembra t. l. Vsak, ki se izogne delu — in sem spada tudi delavec, ki samo en dan brez važnega vzroka ni prišel na delo — izgubi pravico na živilsko nakazilo. Druga naredba reducira stalež sovjetskih uradnikov za 50%. Znana naredba od 8. avgusta letošnjega leta kaznuje vsakega kmeta z ustrelitvijo, ako s kolektivnega polja, ki ga sam obdeluje, vzame nekaj snopov. V resnici je bilo več kmetov na ta način usmrčenih. Obenem so se v vseh fabrikah zatvorili konzumi in je njihovo funkcijo v celi državi prevzel komisar za prehrano. Vse to jasno dokazuje, da je kmetsko gospodarstvo in z njim zvezana prehrana prebivalstva pod kolektivizacijo trpelo, ne pa napredovalo. Četudi ocenjujemo razna poročila o veliki bedi ruskega kmeta, ki da je danes zopet padel na stopnjo l. 1921, ko je vladal strahovit glad, kot tendenčna pretiravanja, pa nam objektivne številke vsekakor kažejo, da so rezultati kolektivizacije poljedelstva daleč pod pričakovano črto. Naj pristavimo k temu še to, da je stanje živine sovjetske unije po uradnih številkah v primeru z letom 1928 padlo od 52 milijonov na 27 milijonov (tukaj je vpoštevana samo evropska Rusija), to je za celih 50%.

Pa tudi številke, ki se tičejo industrije, niso baš sijajne. Tudi v industriji se mora konstatirati velika razlika med stroški produkcije in dejanskim donosom. V premogovni industriji se je teoretično dosegel narastek storilnosti jam za 35% v primeri z l. 1930. Dejanska dnevna dobava je pa od 192.000 ton v februarju 1932 padla na 140.000 ton v mesecu avgustu. Po načrtu bi se bili morali znižati tudi produkcijski stroški. V resnici so pa le ti od l. 1928 narastli za 31.7%, in v prvih petih mesecih l. 1932 se opaža nadaljnje naraščanje stroškov za 15%. Produkcija nafte je letos za 10.000 ton nižja, nego je bila maksimalna produkcija oktobra 1931. Veliko obratov počiva. Da se industrija nafte dvigne na primerno višino in da se predvsem premagajo ovire transporta, bi bila potrebna poldruga milijarda rubljev. Po prvih osmih mesecih 1932 je donos izvoza znašal 359 milijonov rubljev, to je 150 milijonov ali 30% manj nego v isti dobi leta 1931. Prvega julija t. l. so pasive trgovinske bilance znašale 13 milijonov funtov šterlingov. Zunanji dolgovi Stalinovega režima pa znašajo danes več kot eno milijardo zlatih rubljev, ki jih sovjetska unija čedalje težje plačuje. Plačilna možnost sovjetske unije je ravno tako katastrofalno padla, kakor v kapitalističnih državah zapada.

Bilanca sovjetskega načrtnega gospodarstva se torej v nobenem oziru ne more imenovati sijajna.

Iz šolske službe

Belgrad, 15. dec. l. Prosvetni minister je vpokojil dosedanjega načelnika za srednje šolstvo Kosto Sretenoviča.

Belgrad, 15. dec. l. Premeščena sta učitelja August Kržičnik k Sv. Duhu v Halozah in Anželj Žnidaršič v Št. Vid nad Ljubljano. Iz 9. v 8. položajno skupino sta napredovala Marija Savnik, učiteljica v Gornjem Lakošu, in Natalija Suhadolec, učiteljica v Zgornji Šiški. V 9. položajno skupino so napredovali sledeči učiteljski pripravniki: Marija Hlebec, učiteljica, Št. Vid nad Ljubljano, Olga Kenda, učiteljica, Bizeljsko, Milena Koderman, učiteljica, Tepanje, Ljudmila Žigon, učiteljica, Rovte, Marija Vrhovnik, učiteljica, Sv. Jurij v Prekmurju, Marija Brenk, učiteljica, Rajhenburg, Viktorija Žebre, učiteljica, Škocijan, Anton Kneževič, učitelj, Radatovici, Benedik Gabrovec, učitelj, Žiri, Ana Bole, učiteljica, Št. Jur pri Grosupljem, Feliks Mrhar, učitelj, Birčna vas, in Ivan Morovec, učitelj, Nomenj. Za suplenta na gimnaziji v Celju je postavljen Mirko Bitenc, Miroslav Križar, suplent na realni gimnaziji v Vel. Kikindi, pa je prestavljen na realno gimnazijo v Kranj.

Belgrad, 15. dec. l. Na novo so postavljeni kot honorani učitelji: Rudolf Hanžič, učitelj na realni gimnaziji v Celju, za prefekta dijaškega semenišča v Mariboru; Zora Pernuš na klasično gimnazijo v Ljubljano; Borislav Pretnar na klasično gimnazijo v Ljubljano; Silva Eskel na klasično gimnazijo v Ljubljano; Viktor Petkovšek na I. državno realno gimnazijo v Ljubljano; Ivica Tejkal na I. realno gimnazijo v Ljubljano in Franc Dobrovoljac na I. realno gimnazijo v Ljubljano. Nadalje: Vlado Tratar na II. realno gimnazijo v Ljubljano; Ljudmila Podgornik na II. real. gimn. v Ljubljano; Josip Medveš na II. real. gimn. v Ljubljano; Bogdan Pinter na II. real. gimn. v Ljubljano; Franjo Veselko na II. real. gimn. v Ljubljano; Marija Tominc na II. real. gimn. v Ljubljano; Vida Taufer-Horvat na II. real. gimn. v Ljubljano; Eleonora Kern na II. real. gimn. v Ljubljano; Marjan Dokler, veroučitelj, na II. real. gimn. v Ljubljano; Silva Trevec na realno gimn. v Kranj in Anton Ingolič na real. gimn. v Ptuj.

Odstop 8 obč. svetnikov v Ljubljani

Ljubljanski občinski svetniki gg. Debevec Franc, dr. Gosar Andrej, dr. Klinar Tomaž, Krvina Ivan, Martinčič Avgust, Musar Josip, Rajnar Josip in Rutar Josip so sklenili, da odstopijo iz občinske uprave. Svoj sklep so sporočili županu g. dr. Dinku Pucu z naslednjim pismom:

Gospod mestni načelnik in župan!

Zadnje volitve v odseke občinskega sveta so pokazale, da se je v občinskem svetu stvorila nova politična organizacija, ki si lasti pravice na vsa odločilna mesta v občinski upravi.

S tem je tudi formalno porušeno dosedanje razmerje med občinskimi svetniki, ki so bili na ta mesta imenovani kot osebe, ki naj bi brez ozira na strankarsko pripadnost po svojih močeh vzajemno delali v korist ljubljanske občine.

Nastop nove izrazito politične skupine v občinskem svetu je sleherni videz takega sodelovanja onemogočil. Zato nam je čast sporočiti Vam, da odstopimo kot občinski svetniki.

Izvolite, gospod župan, sprejeti izraze našega odličnega spoštovanja.

Ljubljana, 15. decembra 1932.

Franc Debevec, l. r. — Dr. Andrej Gosar, l. r. — Dr. Tomaž Klinar, l. r. — Ivan Krvina, l. r. — Avgust Martinčič, l. r. — Josip Musar, l. r. — Josip Rajnar, l. r. — Josip Rutar, l. r.

15 milijard izseljenskih prihrankov v 15 letih

V Splitu je ob priliki izseljenskega tedna znani zaščitnik interesov jugoslovanskih izseljencev Fran Lupis-Vukić, ki se je sam skozi dolga leta trudil za organizacijo Jugoslovanov v prekomorskih deželah, predaval o pomenu izseljencev za gospodarsko življenje v njihovi domovini.

Predvsem je predavatelj poudaril, da se izseljevanje iz Jugoslavije nikakor ne da primerjati z begom iz drugih držav. Iz ostalih evropskih držav potujejo čez morje večinoma proletarci, ki se nikoli več ne povrnejo v svojo domovino; zato se je Angležem, Spencem in Portugalcem posrečilo ustanoviti v Ameriki velike kolonije. Izseljenec iz Jugoslavije je pa samo začasni izseljenec, v svet gre samo zato, da podpira svoje gospodarstvo v domovini. Mnogi kraji v Jugoslaviji so naravnost odvisni od usode svojih izseljencev. Samo v Splitu je bilo v zadnjih letih najmanj 200 milijonov dinarjev izseljenskih prihrankov investiranih.

Od 1. januarja 1919 se je vrnilo v domovino več kot sto tisoč jugoslovanskih izseljencev, ki so prinesli domov najmanj 15 milijard dinarjev prihrankov. Poleg tega so podpirali tudi različna dobrodelna društva. Tako je dobilo društvo »Hrvatski Radiša«, ki podpira revne kmečke otroke s pasivnih ozemelj, da se morejo izučiti obrti, od izseljencev blizu pet milijonov dinarjev, srbsko društvo »Privrednik«, ki ima enake cilje, je dobilo od izseljencev tudi pet milijonov dinarjev. Milijoni izseljenskih prihrankov so se porabili za zidavo šol in cerkva. Do leta 1928 je šlo izseljencem še precej dobro. Ko se je pa začela gospodarska kriza, tudi v Ameriki niso več cvetele rožice. Tako so zaradi poloma bank v Ameriki izgubili jugoslovanski izseljenci najmanj tri milijarde dinarjev prihrankov. Tudi v domovini so bivši izseljenci, ki so imeli svoj denar naložen še v Ameriki, deloma zaradi poloma, deloma zaradi moratorija nekaterih bank izgubili znatne vsote.

V prvih šestih povojnih letih je prišlo v Jugoslavijo vsako leto več kakor eno milijardo izseljenskih prihrankov in brez tega dotoka tuje valute bi ne bila mogoča stabilizacija dinarja. Odkar je nastopila gospodarska kriza, se je dotok tega denarja seveda zmanjšal. Leta 1930 je prišlo še 739 milijonov, leta 1931 samo 375 milijonov, za tekoče leto pa rahlo računamo na 400—500 milijonov dinarjev. Kljub krizi je naši državi še vedno ostal ta dotok denarja.

Beli zobje: Chlorodont

Trije zasačeni vlomilci

Včeraj bogat posestnik, danes tat iz revščine

Domžale, 14. decembra.

Franc Hribar, iz Ihana pri Domžalah, je po svoji teti podedoval zelo lepo posestvo, hišo, v kateri je bila gostilna, poln hlev živine, poleg tega pa še lepo vsoto denarja. Komaj polnoleten ni vedel, kaj bi počel s tem bogastvom. Seveda se je čimprej poročil z mlado dekličico, ki pa je bila vse prej kot gospodinja, ki bi vedela premoženje pametno uporabljati. Srečni dedič je torej začel nakupovati vse, kar je prišlo na misel njemu ali njegovi življenjski družici. Denar je bil kmalu porabljen, nato pa je šla iz hleva živina za živino. In ko še to ni zadostovalo, je odpadel od posestva travnik za travnikom, njiva za njivo. Seveda je prišla končno na vrsto tudi hiša sama. Občina, ki bi morala že prej zapravljivemu gospodarju dati varuha, je na pritisk šele sedaj posegla vmes in rešila del denarja za otroka. In od nekdanje bogatije ni ostalo ničesar razen spomina. Na mesto bogastva je stopila revščina, ki je postajala od dne do dne večja. Franc Hribar, ki se je, razumljivo, precej odvadil dela, tudi sedaj ni prijel zanj. Pa četudi bi hotel delati, kje ga bo dobil, ko so celo drugačni delavci brez posla! Brat je pomagal z gotovo vsoto in je zato imel tam hrano. Žena je v tem znova v pričakovanju že osmi mesec. Revščina, ki jo je zakrivila lahkomiselna zapravljivost, je torej pripravila nekdanjega bogatega posestnika, da je pozabil, kaj je njegovo in kaj ni. Kako je bilo? Vratar v domžalski tovarni slamnikov Anton Luzbi, ki ima v bližini malo hišico, si je kupil včeraj 30 kg slanine, da bi bil preskrbljen za zimo z zabelo. Ponoči pa mu je bilo vse ukradeno. Prijavil je tatvino domžalskim orožnikom, ki so se z vso vnemo lotili preiskave, ki ji je kaj naglo prinesla popolen uspeh. Sum se je takoj obrnil na F. Hribarja, zato so v njegovem stanovanju napravili preiskavo, ki ni bila brezuspešna. Našli so namreč pri Luzbiju ukradeno zabelo, ki pa je bila že pretopljena. Luzbi je medtem našel v strugi bližnje reke razbito posodo, ki jo je takoj spoznal za svojo, saj mu je služila že 20 let za shrambo zabele. Franca Hribarja ni bilo doma, žena pa je spočetka tajila, da ne ve, kako je zabela prišla v hišo, nato je navajala vse mogoče laži, da bi preslepila orožnike, končno pa je na orožniški postaji v Domžalah skesano priznala, da je Francelj ponoči prinesel zabelo domov. Pri preiskavi so orožniki poleg Hribarjevega kolesa našli še eno kolo, ki pa ni bilo kompletno, pač pa je bilo na novo črno prepleskano. Ker so orožniki sumili, da kolo ni poštenega izvora, so je vzel s seboj. Hribar je priznal, da je kolo ukradel izpred neke trgovine v Mostah pri Komendi in črno prepleskal. Orožniki so pri Hribarju našli tudi večjo količino krompirja in čebule. Hribar je priznal, da je vse to nakradel v jeseni po polju, največ na njivi mlinarja Bertonclja. Nekaj čebule je tudi prodal. Hribarju je pri tatvinah pomagal tudi Franc Hace iz Zaboršta in dobil svoj delež. Oba tatinska tovariša so orožniki aretirali in izročili okrajnemu sodišču na Brdu.

V tujo hišo se je skril

Domžale, 15. decembra.

Kakor vedno, je tudi včeraj šlo skozi Domžale mnogo prosjakov in brezposelnih, ki so prosili. Drugače pa si je stvar zamislil neki 18 letni vandrovec z Blok. Skril se je v stanovanje g. Fr. Vidalija, posestnika in gostilničarja na Ljubljanski cesti. Sezul je čevlje ter se skril v sobo, ki jo je za seboj tudi zaklenil. Domači so spočetka slišali nek ropot, a se zanj niso zmenili. Ker pa ni hotel ponehati, je gospodar postal pozoren in šel pogledat, kaj je. Našel je vrata zaklenjena in mu je bilo takoj jasno, da je nekdo v sobi. Šel je po revolver in zahteval od neznanca, da odpre. Ker se je ta upiral, je v strahu ustrelil, nakar se je neznanec udal. Medtem je že v sobi služkinje ukradel mimogrede 48 Din. Vidali je neznanca zgrabil, medtem pa so že prišli orožniki, ki so neznanca, o katerem se zdi, da bo tudi pri drugih lumparijah, ki so se zadnji čas dogodile, prizadet, ker so mu Domžale dobro znane, aretirali in odgnali na orožniško postajo, kjer so ga zaslišali, pa nič zvedeli od njega. Danes zjutraj pa so ga odvedli v sodne zapore v Kamnik. Sodišču, da jim je prišel v roke zelo nevaren tiček.

Konjice

Cesto na pokopališče, o kateri smo poročali, da je v slabem stanju, bodo v doglednem času poravili in uredili. V ta namen je že vse dogovorjeno z merodajnimi činitelji.

Zanimivo arheološko odkritje

Skoplje, 14. decembra.

Kult boga Mitre ima svojo prvotno domovino v Perziji. Bil je bog sonca, svetlobe in pravice. Pozneje, zlasti z rimsko osvojitvijo orientalskih dežel, je ta kult prešel perzijske meje in se razširil daleč po rimski državi. Bogu Mitri v čast so gradili posebna svetišča, ki so jih imenovali »mitreji«. Celo v naši ožji domovini Sloveniji imamo najdišče znamenitega tovrstnega hrama v današnjem Ptuju. Ostanki tega kulta se nahajajo na raznih mestih Balkanskega polotoka. Tako je pred dnevi čisto preprost človek, čiča Zafir, oče trgovca Čire Zlatanovića iz Kumanova v Južni Srbiji, odkopal zanimive zgodovinske predmete, ki so ostanki hrama boga Mitre. Reber, kjer je kopal (v sanjah mu je bilo, kakor trdi, sporočeno, kje naj začne s kopanjem), se imenuje »Goleme strane« in se nahaja v neposredni bližini mesta Kumanova in vsega nekaj deset metrov proč od znane »Stambolske« (to je carigrajske) ceste.

Z najetimi delavci je odkopal temelje četverokotne zgradbe velicine 6.20 krat 3.80 metra in en meter globoko v zemlji so zadeli na žrtvenik iz apnenca, ki je bil sestavljen iz treh delov. Visok je bil 67 cm. Na srednjem njegovem delu je mogoče čisto jasno prebrati napis: Dei (bogu). Ognjišče, zidano iz velikih kosov opeke, so bili delavci razbili že preden je prišel na lice mesta strokovnjak. Iskali so namreč denarja, pa ga seveda niso našli.

Privrženci Mitrovega kulta so kot praznik praznovali 25. december. Po mnenjih strokovnjakov so nazivi nedelje v nemščini (Sonntag) in angleščini (Sunday = sončni dan) le zadnji sledovi kulta boga Mitre.

Razen zgoraj omenjenega žrtvenika so izkopali še zanimivo marmornato ploščo, visoko 23 cm, ki ima na eni strani vdelane rastlinske ornamente, na drugi pa relief boga Mitre pri svetem opravilu — to je, kako ubija bika. Druga plošča je iz belega marmorja in je pravokotne oblike. Škoda le, da so jo delavci pri kopanju občutno poškodovali. Predstavlja prav tako boga sonca Mitro pri svečanem opravilu. Na plošči so našli sledove barv (svetlozelena, rdeča, roza). Bog Mitra je predstavljen v tehniki bareljefa in je možno, da je ta plošča, obešena na steno hrama, služila v okras. Razen tega so odkopali več kosov bakrenega rimskega denarja z liki Gordijana (238—244 po Kr.), Decija Trajana in Aurelijana (270—275). Zelo verjetno je, da se v neposredni bližini odkopanega svetišča boga Mitre nahaja še več grobišč z zanimivimi arheološkimi predmeti. Nadaljnja detajlna raziskavanja se že pripravljajo.

Židek prodaja „umetnine“

Ljubljana, 15. decembra.

Na eni zadnjih umetniških razstav je imel mojster Jakopič poleg svojih slik tudi označene cene svojim umetninam. Številke so bile smešno nizke, bile so kakor v zasmeh, ki si ga je dovolil mojster občinstvu: »Bomo videli, če boste vsaj za ta denar kaj kupili?«

Naše občinstvo, ki še zmore za umetnine, pa umetnosti nikakor ni tako zelo sovražno, kakor bi se dalo sklepati iz vseh žalostnih skušenj. Samo to občinstvo nikakor ne more razumeti, da je domač človek tudi umetnik, da je boljši, kakor marsikaj, kar se nam ponuja iz tujine, da je originalna umetnina mnogo več vredna, kakor pa recimo tuji tiskarniški kiči. Smešno nizke so cene, po katerih ponujajo naši umetniki svoja najboljša dela in vendar jih ne morejo prodati. Naši ljudje pa kupujejo medtem, ko trpi slovenska umetnost zaradi teh razmer, manjvredno blago za dražji denar, samo zato — ker ga je napravil tujec.

Prejšnji teden je priromal v Ljubljano mlad židek z Dunaja. S seboj je imel nekaj kičarskih slik, diletantska dela, ki niti originalna niso bila, temveč samo slabe kopije znanih umetnin. Židek je svoja dela ponujal po Ljubljani in res je odkril družino, ki bi bila voljna kupiti eno teh »umetnin«. Družina velja za kulturno in bi bili vsi člani družine užaljeni, če bi jim kdo očital, da niso izobraženi ter da ne žrtvujejo za kulturo. Družinski oče je celo ugleden javni delavec. Židku se je res posrečilo natveziti družini enega zmazkov, zlasti še, ker je prav milo pogledal domačo hčer. Na mestu je kasiral znesek 4000 Din.

Družina pa, vsa srečna, da je dobila tako »umetnino« in za tako mal denar, jo je obesila na steno svojega salona. Še tisto popoldne pa je družino obiskal znan mlad slovenski slikar. V družini so mu ponosno pokazali novo sliko in mu samozavestno dejali:

»Vi, gospod, imate slikarsko akademijo. Poglejte našo novo umetnino! Pa kako poceni smo jo dobili. Kot strokovnjak boste priznali, da v Ljubljani take slike ne bi dobili, posebno še za tak denar ne!«

Slikar se je na široko zarežal, ko si je sliko ogledal in povedal začudeni družini, da je to navadna kopija neke znane slike in sicer prav slaba kopija, kakor bi jo znal napraviti vsak za risanje nadarjen dijak.

Še tisto popoldne je družina poiskala Židka in zahtevala prigoljufani denar nazaj. Židek je spoznal, da je razkrinkan in je denar vrnil. Družina pa je bila bogatejša za skušnjo, da je slovenska umetnost res umetnost in da je treba predvsem to podpirati ter pri njej naročiti, izdelki iz tujine pa so manj vredni in kičasti.

V hotelu je Židek naletel na tega slikarja. Rahlo mu je očital »nekolegijalnost«, češ, da mu je preprečil dobro kupčijo, slikar pa mu je razložil, da Ljubljana in Slovenija še nista Turčija in da so tu prav stroga merila za umetnost ter imamo sami zelo razvito umetniško življenje. Židek mu je potem potožil, da ima s seboj samo 2 dolarja, s katerima se je pripeljal z Dunaja, ker je pač računal, da bo prav gotovo prodal v Ljubljani svoje slike. Prosil je slikarja, naj mu kaj posodi. Slikar pa mu je svetoval, naj se za dva dolarja odpelje v Zagreb, kjer bo našel svoje ljudi, med katerimi naj poskuša srečo. V Ljubljani pa židovskega kiča ne potrebujemo.

*

Mladim inteligentom v vednost

Na številna vprašanja s strani interesentov (iz vrst profesorjev, učiteljev in drugih stanov) o pomenu in značaju naše Zveze, javljamo vsem, da je organizacija naše Zveze strokovnega značaja in ima namen, spajati vso našo mlado inteligenco, jo stanovsko ščititi — po zgledu že obstoječih delavskih strokovnih organizacij — in jo narodno-kulturno usmerjati. Ker je časovno naša najhujša rana brezposelnost v vrstah naše mlade inteligence, ima organizacija namen zadevno stanje kolikor mogoče izboljšati in biti v oporo mladi, uveljavljajoči se inteligenci. Naš glavni kriterij pri tem pa je ozir na socialne razmere in vzgojne norme.

Organizacija bo razširila svoj delokrog po vsej Jugoslaviji. Vsak inteligenčni stan si osnuje v njenem okviru svojo avtonomno stanovsko združenje. Vsak večji kraj si osnuje tudi svoje posebne stanovske krožke, ki so centralizirani v svojih stanovskih združenjih in po njih v Zvezi, katera ima svoj začasen sedež (za letos) v Mariboru.

Naloge mlade inteligence so velike. Kos jim bomo le v močni, disciplinirani skupnosti prizadetih posameznikov. Zato apeliramo na vse naše tovariše iz vrst umskih delavcev, da se je čim prej oklenejo, nam javljajo svoja mnenja in nasvete o našem delu, oziroma se vsaj nemudoma javijo radi potrebne statistike na sledeče naslove (začasno): Šonc Sabina, Sodna 14, III. (dekleta), Grgič Svetko, Studenci, Ciril-Metodova 18 (učitelji), Boje Etbin, Čopova 21 (profesorji), Šegula Pavle, Krekova 14, III. (vsi ostali stanovi), vsi v Mariboru. Organizacija ima svojo pisarno v Sodni 9, III. (poslovne ure vsak dan od 13.30 do 15.30), kjer smo na razpolago s podrobnejšimi podatki. Odbor.

Brezposelnost narašča

Jesenice, 13. decembra.

Da je brezposelnost zopet zajela širše kroge, je poznati posebno na Jesenicah, kako se zatekajo ti reveži od vseh strani v nadi, da tu dobe zaslužka. Seveda se vsi taki razočarani porazgube po okolici in mestu samem ter prosijo milodarov. Mnogi so res videti naravnost prestrašeni in marsikatero blago srce tovarniškega delavca se odpre ter po svojih močeh pomaga še bednejšim, kakor pa je sam.

Pa so tudi taki, ki splošno brezposelnost izkoriščajo in prav bi bilo, kakor je »Slovenec« pred kratkim priporočal, da treba poslušati tudi razum, ne samo srce, kadar misliš podpirati brezposelne. Tako je pred nekimi dnevi prišel brezposeln človek, bil je še mlad in videti krepak. Na ponudbo nekega posestnika, naj mu nažaga in naseka drva, je bil takoj pripravljen. Gospodar mu je dal najprej primerno okrepčilo, brezposelni pa je šel nato na delo. Čez nekaj časa gre gospodar gledat, kako delo napreduje, a v drvarnici ni bilo sledi ne o brezposelnem »žagarju« ne o žagi, ne o sekiri. Zato pa treba previdnosti tudi pri teh stvareh.

Naročajte „Slovenca“!

Kulturni obzornik

Wildgans: Uboštvo

III. predstava Ljudskega odra v Mariboru.

Z mladostnim poletom je pričel mariborski Ljudski oder svojo deseto sezono. V kratkem razdobju od otvoritve je podal že tri premiere; tretja se je vršila nedavno in sicer »Uboštvo« nemškega dramatika A. Wildgansa. Delo modernih psihologičnih in socijalnih problemov, nihajoče med realizmom in simbolizmom, kakor ostala Wildgansova dramatika: Ljubezen, Dies irae. Za sedanje razmere sodobno in dojemajoče, dasi bi morda danes Wildgans zajel življenje, ki ga je postavil v »Uboštvu« na oder, z drugačnega vidika. Družina malega človeka: Oče, nižji državni uradnik, ki mu je tridesetletno delo pod uradno oblastjo udarilo svoj pečat; ker je izšel iz uboštva, ga ne občuti v socialni ostrini, živi se vanj in zna se odreči vsemu, kar je zanj še užitek. — Žena je videla v mladosti boljše čase. Iz častniške rodbine je prinesla v uboštvo stanovski ponos, ki ga revščina tem bolj ubija; vojaška, nepristopna duša se izmozga v neprestani borbi z uboštvom; izgublja stik z možem, deco, žrtvuje vse, da bi zakrila uboštvo, ki jo objema. Dvoje otrok: sin, osmošolec, kipeče zroč v življenje, obupan v strahotnem spoznanju svoje nemoči; pri materi ni topline, ni razumevanja za mlado dušo, zato visi ves na očetu. Hčerka, kontoristinja z borno plačo, ki jo žrtvuje za domače. Močna dekliška duša, čist značaj poln topline in brez greha še takrat, ko hoče sebe žrtvovati radi očeta. Ostali so primeren okvir temu uboštvu. Student, medicinec, ki stanuje v podnajemu, trgujoči žid, nastavljenec pogrebnega zavoda in tujec. Wildgans je naslikal to življenje verno, z globokim spoznanjem. Obilje simbolike ne ubija realističnega doživetja, ki ga drama vzbuja. Nehote pa obenem nudi avtor sliko življenja brez notranje etične opore, v katerem niti vsa simbolika ne more izpolniti praznote.

Nivo podajanja je presenetil. Ljudski oder je zbral v svoji družini talente, katerim gre vse priznanje. Uradnika Jožeta Spullerja je podal Pistotnik. Veren v maski in igri, prepričujoč v vseh prizorih, zlasti v umiranju; kreacija, vredna vsega upoštevanja! Njegovo ženo Matildo je igrala Pajtlerjeva. Znašla se je v težki vlogi z veliko rutino. Zlasti plastično je podala notranjo, duševno izmrcvarjenost žene, ki jo je življenje razočaralo. Simčičeva kot Marija je vnesla v igro toliko pristne toplote, globokega občutja in ljubkosti, obenem pa izklesala iz uloge tako naraven lik, da je bila njena kreacija ena najboljših od vseh. — Osmošolca Gotfrida je podal Standeker. Talent, še neizdelan, se še nekoliko izgublja v patetičnost. V monologih je nekoliko preveč deklamiral, v scenah s sestro in očetom pa je bil istinit in zelo dober. Bogatega in lahkomišljenega študenta medicine Stantza je igral Jovčič. Naravno je podal značaj moralno propadlega človeka, ki ob brezprimerni požrtvovalnosti dekleta, ki se mu hoče radi očetovega zdravja prodati in ob spoznanju veličine čiste duše vzrase ter se dvigne. Vilko je bil kot zdravnik dr. Radinovič nekoliko premladosten v maski kakor življenju. Nastavljenec pogrebnega zavoda Vogt je našel v Kurtu povsem zadovoljivega kreatorja. Manj resničen je bil Munda kot žid Goldsohn. Tujca si je režiser zamislil nekoliko preveč realistično. Skrinjar je bil v tej ulogi prav dober, zlasti v svoji strahotni mrtvaški maski, ki je vzbujala upravičeno grozo, toda scena bi se dala režijsko morda z manjšim zunanjim efektom, vsekakor pa z večjo globino simbolično poudariti. V splošnem pa je bila režija, ki jo je vodil Jovčič, povsem na mestu, nekateri prizori so izdelani z veliko plastiko. — Obisk predstave je bil zelo lep; Ljudski oder si ustvarja svojo publiko, ki mu bo ob vprizoritvah take umetniške višine, kakor je »Uboštvo«, ostala gotovo zvesta. — J. G.

Predavanje dr. B. Škerlja

V torek, 13. t. m. je predaval v društvu za pravno filozofijo in socijologijo g. dr. B. Škerlj o stičnih točkah biologije s socijologijo in kriminologijo.

Stališča teh treh ved so različna, in sicer sta si stališči biologa in kriminologa bolj tuji nego stališče socijologa k obema ostalima. Važne stične točke pa najdemo v problemu rase in naroda. Rasa je določen biološki pojem in se ne sme rabiti nikoli kot sinonim za narod. Narodi so nositelji raznih ras in rasnih sestavin, rase so pa razdeljene po raznih narodih. Prav tako poznamo rasne razlike tudi med posameznimi družabnimi sloji, ki so deloma osnovani tudi na dednih lastnostih. Ob primeru, kako nebiološko tolmači kazenski zakon (§ 273) spolno zrelost ženske, lahko dokažemo principielno važnost statističnih preiskav in metod. Zakoni, ki se tičejo bioloških pojavov, bi se morali opirati na eksaktne biometrične preiskave, zakonodajalci pa bi jih morali pospeševati in povzročati, kjer jih še ni. Končno najdemo važne stične točke ob problemih evgenike, ki bazira na eksaktni genetiki in na biometriji. Pri nas igra pri degeneraciji alkohol uničujočo vlogo. Tudi kriminalistika se bo morala ozirati na dognanja genetike in na zahteve evgenike.

Po predavanju, katero so prisotni nagradili z živahnim odobravanjem, se je razvila daljša in zanimiva debata.

Vigred

ženski list, 12. številka 1932.

Pred nami leži 12. številka tega splošno priljubljenega in res bogatega ženskega lista. Tudi ta številka je tako bogata, kakor so bile vse dosedanje. Glavna povest »Pastir« se končuje. Prav tako je tudi končan članek »Kaj je storil Slomšek za slovensko ženo«. Da se ženstvo zave svoje dolžnosti v sedanji krizi, je »Vigred« oskrbela globoko zamišljen članek »Žena in današnja kriza«, prvotno predavanje na socialno-prosvetnem tečaju Slovenske krščanske ženske zveze. Že ta članek sam je tako bogat, da ga čitateljice, ki jim je količkaj mar za socialna vprašanja današnje dobe, ne bodo mogle prehvaliti. Drobni članki kakor: »Pismo Vigrednicam-materam«, »Koleginji Ani Mesarjevi«, »Zinka«, so zelo topli in učinkoviti. V tej številki se začenja tudi božična povest »Oktavij«. Vmes so natrosene drobne pesmi, polne globokih misli. Zelo zanimiv je članek »V boju za ljubi kruhek« o jeseniških delavkah, ki ga zelo toplo piše znana pisateljica Kristina Hafner. V drobnih rubrikah je nanizanih toliko drobnih, a vendar globokih misli, da jih mora biti vsaka žena vesela, ko se z vsako izmed njih lahko bavi med svojimi vsakdanjimi opravki. Gospodinjski del je to pot zelo bogat, ne morebiti toliko na praktičnih navodilih, kakor pa na toplem božičnem občutju, ki veje iz gospodinjskega dela. Tudi druge rubrike so zelo aktualne. — Zelo lepa je priloga za ročna dela.

S to številko je letošnji letnik končan. Človeku, ki nima vseh številk pri roki, kazalo točno pove, kaj vse je storila to leto »Vigred« za svoje čitatelje. Vse tiste, ki dado ob koncu leta Vigred vezati, bodo imele v svoji knjižnici lepo in debelo knjigo, ki bo štela skoro 400 strani.

Iz uredništva in uprave pa smo zvedeli, da prva številka novega letnika izide tako, da jo bodo čitateljice za Božič že imele v rokah. Izvedeli smo tudi o vseh pripravah, ki so se vršile že več mesecev, iz česar se da sklepati, da bo prihodnji letnik zelo bogat. Vigredi se bo razširil obseg, prinašala bo več slik kot doslej itd., vsega pa ne smemo povedati. Posebnost pa bo, da bo imela »Vigred« v prihodnjem letu kar tri izvirne povesti: lepo dekliško povest Drage Beloglavec-Krajnčeve »Klopotci pojo«, povest Bogomira Magajne »Klara Legiševa«, ki obravnava socijalno vprašanje, tičoče se dekleta in žene ter povsem sodobno povest Jože Likoviča »Hčere beže...«.

Ljubljanske vesti:

Jetični iščejo zdravja

Ljubljana, 15. dec.

Poleg drugih bičev, ki tepejo revne, socialno šibke plasti ljudstva, je jetika ena najhujših. Slabo prehranjene družine, ki stanujejo v neprimernih in človeka nevrednih bivališčih, bolehajo v našem času kar v trumah za to morilko človeštva. Socialno čuteče ustanove in ljudje so spoznali, kako velika nevarnost grozi narodom pred to boleznijo in iščejo pomoči proti njej. Kakor v drugih evropskih mestih je tudi v Ljubljani na delu protituberkulozna liga. Njeno najvidnejše delo je nedvomno Protituberkulozni dispanzer, ki je v poslopju Okrožnega urad in kamor se zatekajo številni bolni ljudje.

Ljudje, ki iščejo v protituberkuloznem dispanzerju pomoči, so izključno iz revnih stanov. Sami taki so, ki imajo ali niti nimajo za borno življenje, kaj šele, da bi se zdravili pri specialistih ali v sanatorijih. Za te ljudi je protituberkulozni dispanzer, ki ga vodi dr. Prodan, prava dobrota. Ljudje prihajajo, tožijo nad bolečinami v prsih, pripovedujejo o svoji slabi hrani in o slabih stanovanjih ter prosijo, naj jim zdravnik vsaj nekoliko pomaga v njihovi stiski. Tu se zrcali vsa beda. Njihova stanovanja so vlažna, prenapolnjena, manjka jim zraka in seveda tudi snaga ne more biti v njih primerna, — tu so legla jetike. Dispanzer je ugotovil primere, ko družine stanujejo v hlevu in celo v prostorih, kjer niti žival ne bi mogla vztrajati.

Od lanske jeseni pa do letošnje, v razdobju enega leta, je dispanzer napravil 1154 zdravniških preiskav. Rentgenoloških preiskav je bilo 1118. Pneumothorax, to je umetno polnjenje pljuč z zrakom, je bil napravljen v 58 primerih. Skupno je bilo preiskanih 822 oseb in pri 58 je zdravnik ugotovil odprto tuberkulozo. Pri 255 osebah je bila ugotovljena odprta tuberkuloza, v 27 primerih tuberkuloza kosti in sklepov, v 340 primerih tuberkuloza žlez, kožna tuberkuloza v 5 primerih, druge vrste tuberkuloza pa je bila ugotovljena v 6 primerih. Poleg tega pa je dispanzer ugotovil pri 150 osebah še netuberkulozna obolenja. Samo 156 preiskanih oseb pa je bilo popolnoma zdravih. Te številke so pretresljive in grozne. Saj kažejo, kako strašen obseg ima med revnimi ljudmi jetika.

Malo je bolnikov, ki bi prišli v dispanzer sami od sebe. Največ jih pošljejo tja razne zdravstvene, higijenske in socialne ustanove, javni pa tudi zasebni zdravniki, bolnišnice, občine, zlasti pa šole. Samo šole so poslale na pregled 413 otrok.

Nismo še tako daleč, da bi imeli dovolj dispanzerjev in da bi imeli v evidenci prav vsakega jetičnega človeka ter da bi naše zdravstvene ustanove nudile prav vsakemu pomoč, kar bi bilo potrebno. Vendar pomenja delo ljubljanskega dispanzerja velik uspeh, vreden priznanja.

Seveda pa velja slej kot prej, da je najuspešnejši boj proti tuberkulozi množic delo za zboljšanje socialnega položaja ljudi. Ko bo imel vsak naš človek zdravo stanovanje ,zdravo delo in dovolj hrane, bo tuberkuloza množic kmalu ponehala in delo dispanzerja se bo pač omejevalo le na redke primere, ki bodo že bolj izjeme. Daleč, daleč pa smo še do tistih časov.

Kaj bo danes?

Drama: zaprta.

Opera: Nastop črnogorskega guslarja Atanasija Vučiča. Prostovoljni prispevki.

Union, verandna dvorana: IX. prosvetni večer. Skioptično predavanje prof. Marjana Dobovška o zimi in sportu. Ob 20.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bohinec ded., Rimska c. 25 in dr. Stanko Kmet, Dunajska c. 41.

Velika božična prodaja

raznih ostankov in vsega manufakturnega blaga pri staroznani tvrdki

ANTON SCHUSTER - „Pri Tončku"

Ljubljana, Mestni trg 25

⊙ **Brezposelnim božično podporo!** Pri božični akademiji na korist brezposelnim v Ljubljani, ki jo priredita ljubljanski Rdeči križ in Državni konservatorij v ponedeljek dne 19. decembra v ljubljanski Drami, sodelujejo: Prizor iz Smetanove opere »Prodana nevesta« pojeta Gnus Marija (Marenka) in Krmpotič Ivan (Vašek); prizore iz Massenetove opere »Werther« pojejo Verbič Milena (Charlotta), Sok Dragica (Zofija) in Burger Drago (Werther); prizor iz II. dejanja Flotowove opere »Marta« pojejo Oberwalder Marta (Harriet Durham), Rudolf Vida (Nancy), Krmpotič Ivan (Lyonel) in Petrovčič Tone (Plumkett). Moliereovo komedijo »Namišljeni bolnik« igrajo Žagar Drago (Argan, namišljeni bolnik), Fratnik Štefanija (Belina, njegova druga žena), Kristan Anica (Angelika, hči Arganova, Cleantova ljubica), Gnus Mira (Louison, mlajša hči Arganova, sestra Angelikina), Burger Drago (Beralde, Arganov brat), Švigelj Cveto (Cleante, Angelikin ljubimec), Franko Otokar (Diafoirus, zdravnik), Pilato Boris (Tomaž Diafoirus, njegov sin, zaljubljen v Angeliko), Brišnik Miloš (Purgon, Arganov zdravnik), Pianecki Zoran (Fleurant, lekarnar, ter Bonnefoi, notar) in Mlekuš Marjeta (Tonnetta, služkinja). — Začetek ob 20, konec okoli 22.30. — Vstopnice po globoko znižanih dramnih cenah se dobe v Matični knjigarni.

⊙ **Zima in sport** je naslov predavanju, ki ga bo imel danes zvečer na IX. prosvetnem večeru g. prof. Marjan Dobovšek. Predavatelj sam, ki je absolviral visoke šole za telesno vzgojo v Berlinu, je priznan strokovnjak med mladimi našimi sportniki. V svojem predavanju hoče seznaniti sportnike, katere panoge sporta lahko gojimo tudi v zimskem času. Pri nas poznamo le smučanje, drsanje in sankanje. V inozemstvu pa že triumfirajo tudi druge sportne panoge, kot na pr. hokey na ledu, bobs, skijöring itd. Svoje predavanje bo ilustriral s tovrstnimi skioptičnimi slikami, ki nam predstavljajo tudi gorske ture v zimi. Na to predavanje vljudno vabimo zlasti slovenske sportnike, ki bodo od predavanja gotovo odnesli mnogo koristnega znanja. Večer se vrši v verandni dvorani hotela Union in sicer je začetek ob 8 zvečer. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvezi, Miklošičeva 5. Sedeži po 3 Din, stojišča po 2 Din, za dijake po 1 Din.

FILM

TRIGLAVSKE STRMINE

KINO DVOR

SAMO ŠE NEKAJ DNI.

PREDSTAVE DANES OB 4., 7. IN 9.

REZERVIRAJTE PRAVOČASNO VSTOPNICE!

TELEFON 2730.

⊙ **Uprava UROIR** poziva tov. rez. častnike, da se udeleže manifestacijskega obhoda 17. t. m. v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Zbirališče je na Krekovem trgu ob 17. V uniformi!

⊙ **Častniki ljubljanske garnizije** prirede na rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra I. družabni večer v Zvezdi, kamor so vabljeni tudi rez. častniki. Uprava pododbora UROIR nujno želi, da bi se člani odzvali vabilu v čim večjem številu. Pričetek ob 21.

Za Božič

si oglejte bogato zalogo perila, platna, šifonov, namiznih garnitur, pižam, robcev in trikotaže pri

HED. ŠARC Ljubljana

Šelenburgova ulica št. 5

⊙ **Pomožna akcija mestne občine ljubljanske.** Združenje trgovcev v Ljubljani prav toplo priporoča vsem svojim gg. članom, da se odzovejo pozivu mestne občine in prispevajo za najpotrebnejše v Ljubljani. Ker je pomožna akcija izvedena od strani kr. banske uprave tudi za vse ostale kraje prosi uprava združenja trgovcev tsa zunanja, kakor tudi ljubljanska društva in cenjene dame, naj trgovcev vsaj za čas pobiranja tega davka na uslužbence ne nadlegujejo še s posebnimi nabiralnimi polami. Tudi bi pri tej priliki apelirali na kr. policijsko upravo, da bi posvečala večjo pozornost raznim delomržnežem, katerim je beračenje že pravi poklic. Vednega nadlegovanja ljubljanskih trgovcev potom takih sumljivih elementov mora biti tudi enkrat konec. — **Predsedstvo uprave Združenja trgovcev.**

⊙ **Premog in drva za reveže.** Mestni socialni urad je dobil v dar od g. Jakila, lastnika šentjanškega premogokopa, pet vagonov premoga in dva in pol vagona drv, Trboveljska premogokopna družba pa je podarila pet vagonov premoga. Vse to kurivo bo razdeljeno med potrebne ljubljanske družine brezposelnih in revnih. Kakor je to pač lepa količina — vendar še vedno je vsega premalo za ogromno število prosilcev. Prvi premog, namreč trboveljski, bodo pričeli razdeljevati v torek.

⊙ **Asfaltna dela.** Slabo vreme zadnjih dni je znatno ovrlo nekatera nameravana asfaltna dela v mestu, tako tlakovanje hodnika Pred šolo in na Vodnikovem trgu.

⊙ **Popravilo cerkve sv. Florijana** naglo napreduje, v kolikor ga ne ovira vreme. Delavci so si postavili pred cerkvijo zasilno uto in tam, varni pred dežjem in snegom, kiešejo nove stopnice in stebričke. Pozneje pride na vrsto tudi okno, ki bo zamenjalo sedanja glavna vrata. Del stopnic je že postavljen in upajo, da bodo vse stopnice dovršene vsaj do novega leta.

⊙ **Na umetnostni razstavi v Jakopičevem paviljonu** je razstavilo 25 likovnih umetnikov 125 slik in kipov. Poleg teh je razstavil slikar Cuderman jaslice, izdelane po več sto let starih vzorcih. Teh jaslic je več serij in so zelo poceni na prodaj. Keramična tovarna »Dekor« v Zgornji Šiški pa je razstavila več kipov in vaz, izdelanih po načrtih naših umetnikov. Razstava je odprta vsak dan od 10 do 16. Vsak dan radijski koncert.

Za najboljše ribe, rake in jedi še druge take, poskrbi za postni dan Slamičev nam restoran.

⊙ **Podpirajte »Pomožno akcijo«!** Povodom sodnih in izvensodnih poravnav, veselic, svatb, godov itd. je običaj, da se zbirajo denarni prispevki v razne dobrodelne namene. V sedanji izredni gospodarski krizi je pa najbolj potrebno, da se olajšuje beda revežem in brezposelnim družinam, ki so takorekoč brez vsega. — P. n. občinstvo vljudno naprošamo, da se ob takih prilikah spomni na te reveže in nakloni denarne vneske »Pomožni akciji« v Mestnem domu, II. nadstr.

⊙ **Ponovitev Bachovega »Božičnega oratorija«.** NŽGD »Sloga« ponovi v nedeljo 18. decembra ob 15.30 v cerkvi sv. Petra »Božični oratorij« za soli, zbor in orkester, ki ga je izvajalo pred razprodano dvorano v Unionu v ponedeljek 12. decembra. Posebnost tega ponovnega predvajanja bo sodelovanje novih orgel, ki bodo namesto klavirja in harmonija spremljale ta veličastni oratorij in s tem še bolj poveličale to veledelo. Cene za to ponovitev so izredno nizke, vstopnice se dobe v Matični knjigarni in v trgovini g. Podboja pri cerkvi sv. Petra.

Samo 500 parov!

Damske zimske usnjate rokavice (podložene)

št. 6—6½ z gumbom Din 45.—

št. 6¾—7½ z gumbom Din 55.—

ANT. KRISPER - LJUBLJANA

Mestni trg 26 Stritarjeva 1—3

⊙ **Združenje trgovcev v Ljubljani** obvešča svoje gg. člane, da morajo biti trgovine v soboto dne 17. t. m. na rojstni dan Nj. Vel. brezpogojno cel dan zaprte. Zato so pa trgovine v nedeljo dne 18. t. m. le dopoldne lahko odprte. — Združenje trgovcev.

⊙ **Sleparski nabiralci darov.** Mestno socijalno politični urad je dobil popolnoma zanesljiva in avtentična opozorila, da nabirajo darove za brezposelne nepoklicani ljudje po dva in dva skupaj, pod pretvezo, da so mestni nastavljenci in da nabirajo za »Rdeči križ« in mestno »Pomožno akcijo«. S seboj imajo nabiralne pole in na rokavu zataknjen bel trak z rdečim križem. Ti nabiralci so navadni sleparji in nimajo od mestne občine nobenega naloga nabirati darov, najmanj pa še za »Rdeči križ«. Vse take nabiralce naj se odklanja in po možnosti pokliče stražnika, da jih legitimira in eventuelno aretira. Opozarjamo, da imajo vsi mestni uslužbenci, ki raznašajo plačilna nakazila, s katerimi pobirajo prispevke po 4 Din od delodajalca in po 2 Din od delojemalca, službeno čepico in osebno izkaznico od mestnega načelstva, in podpisano z lastnoročnim uradno overovljenim podpisom.

⊙ **Oddaja lokalov v carinarnici.** Mestna občina ljubljanska razpisuje za četrtek dne 12. januarja 1933 ob 12 v sobi št. 11 v gospodarskem uradu ponovno ustno licitacijo za oddajo dveh lokalov v carinarnici. Lokala sta namenjena za delikatesno trgovino ali kaj sličnega. Pismeni licitačni pogoji se dobe v mestnem gospodarskem uradu soba št. 12.

⊙ **Srajce** bele modne in sportne, puloverje, kravate, naramnice in žepne robce ima najceneje tvrdka **Miloš Karničnik,** Stari trg 8.

⊙ **Pumparce, obleke, trenchcoat** najceneje **A. Presker,** Sv. Petra cesta 14.

ME LA PLETENINE

ZA GOSPODE: TYRŠEVA C. 9

ZA DAME: TYRŠEVA C. 20

Celje

⊙ **Miro Majcen †.** Včeraj je umrl v Celju dobro znani in obče priljubljeni načelnik Prve južnoštajerske vinarske zadruge v Celju g. Miro Majcen v 49. letu starosti. Pokojnik je bil doma od Velike Nedelje in je služboval prvotno pri Celjski posojilnici, pozneje je bil solastnik znanega hotela »Pri kroni«, nato je bil prokurist Slavenske banke in je kot tak vstopil v pokoj. Zadnje čase se je posvetil popolnoma Prvi južnoštajerski vinarski zadrugi v Celju, kjer je bil tudi načelnik. Zapušča žalujočo vdovo in tri mladoletne otroke. Pogreb se bo vršil v soboto 17. t. m. ob 3 popoldne iz hiše žalosti Cankarjeva cesta 11 na okoliško pokopališče. Pokojniku naj Bog poplača vsa njegova dobra dela, družini pa izrekamo naše sožalje.

⊙ **Predavanje v dvorani Ljudske posojilnice.** V soboto 17. t. m. bo ob 10 dopoldne v dvorani Ljudske posojilnice za gimnazijce in učence meš. šol predavanje: »Treznost, mladost in rast«. Istotam bo istega dne ob 5 popoldne predavanje, h kateremu so vabljeni vsi: »Brezposelnost pri nas, vzroki in karitativna akcija«.

⊙ **Bogoslužje dne 17. t. m.** Na rojstni dan Nj. Vel. kralja bo ob 9 slovesno bogoslužje v župni cerkvi, ob 10 pa v pravoslavni in evangel. cerkvi.

⊙ **Vsi rezervni oficirji** se opozarjajo, da se morajo po službenih pravilih udeležiti na rojstni dan kralja Aleksandra bogoslužja v uniformi ali v civilu z znaki.

⊙ **Delavce odpuščajo.** Pred kratkim smo poročali, da je apnenica v Pečovniku odpustila vse delavce in popolnoma ustavila obrat. Tudi tekstilna tovarna Bergman odpušča delavce in misli delo popolnoma ustaviti.

⊙ **Nesreča.** Josip Mlekuš, obratovodja v drž. rudniku v Velenju si je zlomil včeraj nogo in so ga morali pripeljati v tukajšnjo javno bolnišnico, kjer se sedaj zdravi.

⊙ **Najden denar.** Dne 2. decembra je bil v neki trgovini na Kralja Petra cesti najden 100 dinarski bankovec. Kdor ga je izgubil, naj se javi na predstojništvu mestne policije.

⊙ **Smuški tečaj** za začetnike in deloma že izvežbane smučarje bo o božičnih praznikih na Mozirski planini. Tečaj se bo pričel dne 26. decembra in bo trajal do 1. januarja. Pouk bo vodil gosp. Branko Diehl po najnovejših smučarskih izkustvih. Da si zagotovite udeležbo, prijavite se takoj. Potrebna pojasnila in podatke dobite pri SPD v Celju.

⊙ **Mestno kopališče.** Z ozirom na božične praznike bo mestno parno in kadno kopališče odprto dne 22., 23. in 24. decembra ves dan.

⊙ **Sport v nedeljo.** V nedeljo ob 2 popoldne se bo vršila na Glaziji drugorazredna prvenstvena nogometna tekma med SSK Celje in SK Jugoslavijo. Sodil bo g. Janežič.

Ptuj

Božičnica za uboge otroke. Rojstni dan Nj. Vel. kralja proslavi ptujska podružnica »Kola jugoslov. sester« z običajno božičnico za uboge otroke, dne 17. t. m. ob 10 v mestnem gledališču. Javnost iskreno vabljena.

Občinska seja se bo tokrat nekoliko zavlekla, ker razpravljajo odseki obč. sveta o mestnem proračunu za prihodnje upravno leto in o znižanju prejemkov občinskih uslužbencev. Nadalje se vrše tudi živahne debate o odpustu pri mestni občini nastavljenih drž. upokojencev.

Svinjski sejem v sredo 14. t. m. je bil glede dogona razmeroma dobro obiskan. Prignano je bilo 203 svinj, prodanih pa 40. Cene so bile iste, kakor na zadnjem sejmu, in sicer prolenki 6—7 Din, poldebele svinje 6.50—8 Din za kilogram žive teže. Prasci po kakovosti od 70—175 Din.

Tajinstvena smrt. V ponedeljek, 12. t. m. so prepeljali v ptujsko bolnišnico Matijo Peršuha, 46 letnega posestnika iz Apač. Tožil je, da mu je nenadoma postalo slabo v črevesju. Čez tri dni je umrl. Dne 14. t. m. je bil pokopan na pokopališču v Rogoznici. Sodnim oblastem pa je prišlo na uho, da mož ni umrl naravne smrti, vsled česar je odredila ekshumacijo in obdukcijo. Pri obdukciji so ugotovili, da je Peršuh dobil močan udarec v trebuh, udarec na glavo ter je imel počeno lobanjo, radi česar je nastopilo krvavenje možganov. Oblasti so uvedle preiskavo.

Trbovlje

Šola in dom. V nedeljo se je na povabilo g. ravnatelja meščanske šole vršilo v šolski telovadnici zborovanje staršev. Najprej je predaval gosp. zdravnik dr. Cizl o zdravstvu nato pa odposlanec društva »Šola in dom« iz Ljubljane gosp. profesor Čopič o ciljih te organizacije, ki ima namen doseči tesnejše sodelovanje staršev in šolskih činiteljev. S soglasjem vseh navzočih se je sestavil širši pripravljalni odbor, da se tudi v Trbovljah ustanovi tako društvo.

Nogo si je zlomil cerkvenik loške podružne cerkve, ko je nesel težek koš po strmi poti s Kleka domov. V bližini Čečevih mu je spodrsnilo in ko ni mogel več vstati, je videl, da je noga v gležnju strta. S klicanjem je opozoril ljudi nase, da so ga prenesli v dolino in v bolnišnico, kjer so ga obvezali potem pa oddali v domačo oskrbo.

»Gamberško kroniko« bodo uprizorili prihodnjo nedeljo v Društvenem domu.

v kateri je opisana vsa tragika bega z rodne grude. Pa tudi drugo čtivo bo prirejeno na nov način, da bo celotno lahko zadovoljilo najbolj razvajeno čitateljico. Kar pa je največ vredno, je to, da bo ostala naročnina ista kot doslej, namreč »Vigred« brez priloge za ročna dela in kroje 25 Din, s to prilogo 50 Din. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 20 Din. Naročnina za inozemstvo znaša brez priloge 32 Din, s prilogo 64 Din. S tem kaže izdajateljstvo izredno mnogo razumevanja za sedanje čase težke krize, ko za tako neznaten prispevek nudi toliko resnično globokega in bogatega čtiva. Naj bi se naše žene in dekleta zavedale, kako važno nalogo vrši »Vigred« med njimi, kako bogate načrte si je pripravila za bodočnost in naj bi ji zato ostale zveste vse dosedanje naročnice, vsaka pa naj bi ji pridobila kolikor mogoče dosti novih naročnic. To naj bi bilo najlepše in najboljše priznanje »Vigredi«! —

»Vigred« se naroča v Ljubljani, Masarykova cesta 12, v palači »Vzajemne zavarovalnice«.

Veliki Herder in Slovenci

Izšel je tretji zvezek velikega konverzacijskega leksikona. Herderja berejo tisoči in tisoči in zanimalo me je, kaj se v njem nahaja o Slovencih. Nisem ga kaj natančno pregledal, saj vem, da je težko napisati v tako velikem svetovnem delu kaj o Slovencih. So pač dimenzije: svet in Slovenci tako velike da res težko pričakujemo kaj velikega v takem delu. Vendar sem bil presenečen, ko sem našel v njem našega biblijsko mavričnega poeta Ivana Cankarja. Spet sem pa bil presenečen, ko sem videl, da je o njem napisanih le osem vrstic. Ivan Cankar in osem vrstic. Da je bil marksist in da se je vračal v otroško vero, da se je rodil in da je umrl, da je bil v Ljubljani in na Dunaju (kot tehnik), da je spisal več del in da sta v nemščino prevedeni »Iliša Marija Pomočnice« in »Hlapec Jernej« in to je vse. Drugi slovenski umetniški vrh in osem vrstic. — In še sem videl, da pri tem obširnem delu niti besedice o Dalmatinu. Seveda sem mogoče zgrešil. Povedal sem le dva primera.

Mislim, da bi se splačalo napisati v ta svetovnoznani tekst vsaj par besed o naših velikih duhovih in bi tako še marsikdo izvedel, da smo Slovenci ljudje, ki obstojamo in smo vredni, da obstojamo. Mislim, da bi se lahko našel med Slovenci človek, ki bi povedal svetu, da smo tudi Slovenci ljudje kot so drugi, da imamo velikane kot drugi. Do tretjega zvezka smo za dolgo dobo mrtvi, morda bi se zganil kdo in za nadaljnje zvezke poskrbel par besedi o Slovencih. Vse se obrestuje! Sicer pa ne vem, kako je uprava urejena. Vendar pa, Slovenci, kaj to... Morda bi pa le... Saj je Herderjev leksikon »Der große Herder«. S tem je povedano.

DR. METOD DOLENC: SORODNI ODMEVI ČRNOGORSKIH PRAVNIH ZGODBIC IN SLOVENSKEGA OBIČAJNEGA PRAVA.

Pod gornjim naslovom je objavil neumorni raziskovalec naše domače pravne zgodovine g. univerzitetni prof. dr. M. Dolenc v »Časopisu za zgodovino in narodopisje« razpravo, ki je v ponatisu izšla v posebni brošuri. Iz 117-ih anekdot Črnogorca Mičuna Pavičevića je pisatelj izluščil zanimivo snov, ki osvetljuje črnogorske javnopravne in privatnopravne razmere raz zgodovinskega stališča. Te pisatelj primerja s slovenskimi in najde med obojimi precej skupnosti ali vsaj podobnosti. V sistematično razdeljeni razpravi piše pisatelj za uvodom o pravnem pojmovanju Črnogorcev o državi in o njenem vladarju. Pri Črnogorcih ni bilo niti gospodarjev niti tlačanov, vsi so bili po pravu enaki. Živeli so po svoji pravni zavesti brez pisanih zakonov. Iz zanimivih zgodbic, ki so dostikrat zafrkljivo za »gospodarja« je nosneti, da Črnogorec ni poznal drugod običajnih, velikih razlik med državnimi poglavarji in preprostim ljudstvom. Tu pisatelj opozarja na slične razmere pri Slovencih, ki niso hlapčevski klonili pred gospodujočimi, ki so sami ustoličevali svoje kneze na Gosposvetskem polju, ki so smeli kneza odstraniti, če jim ni ugajal in pri katerih je dobil knežjo oblast samo tisti, ki je prihajal v slovenski kmetski obleki in govoril slovenski. Samo, da so Črnogorci ohranili podoben državni položaj za štiri stoletja dalje. V nadaljnjih poglavjih je pisatelj orisal razvoj sodstva, ki se je iz primitivnih oblik župskega, plemenskega sodstva razvilo v stalno sodniško službo šele ko se je uveljavilo monarhijsko načelo. Sodili so po običajnem pravu tudi še potem, ko je vladika Peter I. leta 1796 izdal prve zakone. Podobno so imeli Slovenci svoja ljudska sodišča, kvartna sodišča, vinogorske zbore, ki so sodili v smislu starih običajev in so smeli celo državne zakone na primer Gorske bukve izpreminjati, če se niso ujemale s pravnim čutom slovenske duše. Tudi v sodnem postopanju najde pisatelj sličnosti. Pri teh se je vršilo dokazovanje z prisego. Nato slede interesantna izvajanja o krvni osveti Črnogorcev, ki je veljala tudi pri sodiščih za sredstvo samopomoči. Osveta je bila v pradavni dobi tudi Slovencem dobro znan inštitut. Kazni so odmerjali črnogorski sodniki skrajno individualno, dočim je v slovenskem običajnem pravu veljalo načelo, da naj se zrcali zločin v kazni ali pa da naj kazen popravi storjeno krivico. Obe pravi sta poznali zelo mnogo sramotečih kazni. Tudi denarne kazni so poznali tako Črnogorci, kakor tudi stari Slovenci ter so od teh dobili svoj del sodniki kot odškodnino za svoj trud. Dalje je pisatelj iz navedenih anekdot izluščil tudi precej pravnih smernic iz civilnega prava in jih vzporedil s slovenskimi. Rodbinska vez je bila Črnogorcem, kakor Slovencem visoko v čislih in je uživala najvišjo pravno zaščito. Spore radi zemljišč so pri Črnogorcih reševala plemena, bratstva, zadruge, pri Slovencih pa ljudska sodišča. Kakršno funkcijo je imel pri Slovencih »rovaš«, takšno je imela pri Črnogorcih bilka, ki sta jo kupec in prodajalec ob sklepu kupčije prijela in jo pretrgala na polovico, »da bi ovaj ugovor imao pun značaj.« Pisatelj navaja več sličnih črnogorskih in slovenskih pravnih inštitutov, ki so veljali časovno seveda zelo daleč narazen. Dasi, kakor pristavlja pisatelj, njegovo delo ni popolno in razlaga trdno zanesljiva, je vendar dragocen donos k jugoslovanski pravni zgodovini. B.

★

»Kraljestvo božje«, glasilo apostolstva in bratovščine sv. Cirila in Metoda, 12. zvezek. Šesto leto je dovršil list, ki venomer naglasuje neizmerni pomen slovanskega misijona, po katerem bi se sešli vsi Slovani severa, vzhoda in juga v eni veri, v eni božji ljubezni. Vsekakor ima list informativno poslanstvo za slehernega Slovenca, ki ni poznal pravoslavja v svojem bistvu in ki mu ni bila znana zbliževalna misel med slovanskimi brati. Dvanajsta številka ima med drugim članke: »Potres na vzhodni Sveti gori«, »Pretresljivi prizori pred boljševiškim sodiščem«, »Veseli se, hči sijonska«. Prijetno je zaglavje »Mali apostolic«. Zares dober razgled nudijo zaglavja »Vesti s krščanskega vzhoda«, »Razgled po kat. svetu« in »Razgled po domovini«. — »Kraljestvo božje« toplo priporočamo.

Ženski list za modu, zabavu i kućanstvo, Zagreb, Samostanska ulica 2-I. Prejeli smo decemberski zvezek, ki je izšel kot božična številka v povečanem obsegu in prinaša izredno mnogo slik in bogato gradivo. Četrtletna naročnina znaša 45 dinarjev.

Dnevna kronika

Kaj pravite?

Prišla je k meni neka žena in me vprašala za svet, če bi bilo pametno, da bi prodala svojo vložno knjižico pri hranilnici v X. Vloženih ima 12.500 dinarjev, N. N. ji je dejal, da ji takoj izplača 6600 dinarjev, če mu prepusti hranilno knjižico, ostalo, če bo dobil kdaj, bo pa od N. N., ki je pristavil, da bo denar v hranilnicah itak propadel.

Gospod urednik! Ali ni to skrajno nemoralno? Ali ni to očitna goljufija? Ali sme državna oblast kaj takega dopustiti? Ali ne sledi iz tega obubožanje toliko strank? Ali to ne uničuje zaupanja v denarne zavode? Ali je dopustno tako beganje po deželi? Gospod urednik, kaj pravite na to?

Deželan.

Božična prošnja

V največji potrebi se zaradi vsestranske krize nahaja »Dom sv. Terezije za revne otroke« v Zagrebu. Še več sto tisoč Din je plačati za zgradbo, kar se s silo zahteva še pred koncem leta.

Gospodarica tega Doma, mala sv. Terezija od deteta Jezusa, išče pomoči od svojih zvestih prijateljev, bodisi s posojili ali milodari; ona bo Vam izprosila zato preobilnega blagoslova od božjega Deteta.

Dom sv. Terezije za zapuščene otroke, Zagreb, Vrbovec 35.

Koledar

Petek, 16. decembra: Kvatre. Albina, devica, mučenica.

Novi grobovi

† **Nada Slodnjak.** V sredo popoldne je po hudem trpljenju mirno v Gospodu zaspala — stara šele 22 let — gospa Nada Slodnjak roj. Cunder, soproga znanega književnika in profesorja g. dr. Antona Slodnjaka v Ljubljani. Blaga rajnka je bila hčerka dobro znane Cundrove družine pri »Ruskem carju« v Mali vasi pri Ježici. Pogreb bo danes ob 4 popoldne iz rojstne hiše na pokopališče v Stožicah. Naj sveti blagi pokojnici večna luč! Žalujočemu gospodu soprogu in ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje!

Osebne vesti

= **Odlikovan je z redom jugoslovenske krone petega razr. inženjerski kap. I. razr. Josip Klajič.**

= **Imenovani** so za vršilca dolžnosti poveljnika 3. protizrakoplovnega polka topniški podpolkovnik Gvidon Beniger; za vršilca dolžnosti poveljnika 7 protizrakoplovnega divizijona topniški kap. I. razr. Pavel Wolf; za vršilca dolžnosti poveljnika 121. zrakoplovne skupine zrakoplovni kap. I. razr. Franjo Rus; za vršilca dolžnosti poveljnika 231. zrakoplovne skupine zrakoplovni kap. I. razr. Vekoslav Šulterer; za vršilca dolžnosti sodnega referenta poveljstva jadranske divizijske oblasti sodni major dr. Ante Marčič in za sodnega referenta poveljstva dunavske divizijske oblasti sodni podpolkovnik Josip Hudina.

Ostale vesti

— **Poziv slovenskim staršem v Belgradu!** Vprašanje vzgoje in šole naših slovenskih otrok, ljudsko- kakor srednješolskih, je za nas Slovence v Belgradu zelo pereče. Ker vam leži brez dvoma na srcu sreča vaših otrok, zato vas prosimo, da se udeležite skupnega sestanka slovenskih staršev, ki se bo vršil v soboto 17. decembra ob 6 zvečer v cerkveni dvorani Krista Kralja v Kronski ulici. Pokažite s svojim prihodom, da ste za zboljšanje današnje mladine in solstva in da vam ne more biti vseeno, da se vaši otroci kvarijo na ulici ter da ostajajo brez zdravega tovarištva in razvedrila v izvensolskem času. Tu pri nas jim bomo nudili priliko za petje, igrice, skupne izlete in počitnice v Sloveniji, vse pod zdravim in dobrim nadzorstvom gg. katehetov, slovenskih akademikov in inteligentov. Vam, starši, pa bomo nudili poleg zavesti, da so vaši otroci v dobrih rokah še blagohotno posredovanje za vaše otroke na belgrajskih šolah. — Pripravljalni odbor za ustanovitev društva »Krščanska šola« v Belgradu.

— **Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani** priredi v nedeljo, dne 18. decembra ob 10.30 v veliki dvorani OUZD na Miklošičevi cesti proslavo sedemdesetletnice svojega obstoja z naslednjim sporedom: 1. Nagovor predsednika dr. V. Meršola; 2. Pozdravi gg. zastopnikov uradov in društev; 3. Prof. dr. A. Zalokar: Slavnostni govor. Po proslavi je ob 12 skupen obed v hotelu Metropol (Miklič). Prijave za obed se sprejemajo pri društvenem predsedniku.

— **Nasilni so postali razni brezposelni,** ki dan za dnem vedno v večjem številu obiskujejo hiše po mestih in deželi. Pred kratkim sta v Konjicah hodila okrog dva »brezposelna« in povsod z grožnjami zahtevala podporo. Ko jima pri neki hiši niso dovolj ustregli, sta vrgla vrata s tečajev in grozila z orožjem. Sosedi so hitro skrivaj poklicali orožnike, ki so ju spravili na hladno, da si ohladita svojo vročo kri. Najbrž ju bodo pošteno zašili, ker sta povrh še grdo zabavljala čez državo in kralja.

— **Voz podrl prosjaka.** V Podkorenu je neki voznik podrl 64 letnega prosjaka Franca Birka iz Šenčurja. Birk si je pri padcu zlomil desno nogo in so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Istrska storija. V številki 277. »Slovenca« z dne 3. t. m. je imenoval g. —i— v poročilu o »Mladiki« moj prispevek v 12. štev. tega lista »grotesko na lenega Istrana«. Na to moram reči, da sem videl v Istri pač veliko revščine in trpkosti, nikjer pa ne lenega Istrana, in da sem napisal »Istrsko storijo« kot satiro na častihlepne in brezvestne izkoriščevalce naroda. V storiji Istra ni zgolj geografski pojm in satira je tako jasno izražena, da je nihče ne more drugače tolmačiti. Sicer je pa g. F. S. Finžgar niti ne bi bil za svoj list sprejel, če bi Istranu očitala lenobo. Sprejel jo je pač, ker naj nas spominja Istre kot posebno žalostnega sadu »dela« takih ljudi, ki še dandanes iz celega hrasta ne umejo napraviti več kakor ničvreden zob starim grabljam. Janez Rožencvet.

— **Kupujmo domače blago!** Sarajevski »Jugoslavenski list« prinaša v nedeljo 11. decembra inserat, da »kod Aleksića v Sarajevu na Aleksandrovi cesti« lahko kupite »šnešuhe«; tam se prodaja ves zimski »veš«, dobe se »aktentašne«, na zalogi je tudi mnogo »knivermera«, »lajbbinda« in »špilhozna«. Pogrešamo samo še, da bi »kod Aleksića« lahko kupil sarajevski Jugoslaven še svoj »lajbžurnal«.

— **Močan potresni sunek v Črnigori.** V Podgorici v Črnigori so preteklo nedeljo čutili okrog poldne precej močan potresni sunek, ki je trajal nekaj minut. Kljub precejšnji jakosti ni potres povzročil nobene bistvene škode. Potres so čutili tudi na Cetinju, kjer se je pri nekaterih starih hišah podrlo nekaj trhlih zidov.

— **Strašna smrt.** Iz Koprivnice poročajo o o strašni smrti 82 letnega kmeta Ivana Klarnerja. Ivan Klarner se je v eni preteklih noči pozno v noč zabaval s svojim sinom in z nekaterimi sosedi. Starec je precej pil in je v pijanem stanju odkolovratil na svoje stanovanje. V svoji sobi je imel, kljub temu, da je bil precej imovit, samo posteljo in peč. Zjutraj pa je njegov sin opazil, da so vrata v njegovo sobo odprta. Stopil je noter, kjer se mu je nudil strašen pogled. Med ostanki postelje je opazil zgorelo truplo svojega očeta. Policijska komisija je ugotovila, da je starec, preden je zlezel v posteljo, prevrnil zakurjeno peč. Plamen je seveda objel posteljo in na njej ležečega starca.

— **Znamenje časa.** Iz Vinkovcev poročajo: Te dni zjutraj so našli v bližini Vodjincev ob železniški progi škatlo iz lepenke, v kateri je ležal mrtev dojenček, star kakšnih 6 mesecev. Varnostni organi so takoj sumili, da je bilo dete vrženo iz zagrebškega vlaka, ki je pred kratkim peljal mimo. O najdbi so takoj obvestili železniško postajo v Vinkovcih in železniška policija je pazila na potnike, ki so izstopali iz vlaka. Detektivom je takoj padlo v oči mlado dekle, ki se je zdelo razburjeno in bolno. Takoj so jo zaslišali in po kratkem obotavljanju je priznala, da je ona vrgla svoje dete iz vlaka. Dekle je izpovedalo vso svojo nesrečo. Komaj 16-letno dekle so oddali v bolnišnico, za brezvestnežem, ki jo je zapeljal, pa poizvedujejo oblasti.

— **Za 100.000 dinarjev blaga so odnesli.** V Zagrebu so te dni neznani banditi izropali manufakturno trgovino Schlesinger na Kralja Petra trgu 6. Vlomilci so prišli v trgovino tako, da so prebili zid na dvorišču. Odnesli so raznega manufakturnega blaga za 100.000 Din. Kakor vse kaže, so imeli na razpolago avtomobil.

— **Vešč organist.** Na ta oglas pod štev. 16.700 so poslali mnogi reflektanti ponudbe z izvirnimi spričevali. Dotičnega gospoda inserenta prosimo, naj vrne prosilcem spričevala, ki jih nujno rabijo.

— **Pri slabi prebavi,** pomanjkanju krvi, bledici, shujšanju, obolelih žlezah, kožnih izpuščajih, tvorih urejuje naravna **»Franz-Josef«** grenčica izborno tako važno delovanje prebavil. Odlični zdravniki so se prepričali, da **»Franz-Josef«** vodo celo najnežnejši otroci lahko preneso. **»Franz-Josef«** grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Mladi ponarejevalci 20 dinarskih kovancev.** Novosadska policija je prišla na sled ponarejevalski družbi, ki je ponarejala 20 dinarske kovance in ki so jo sestavljali sami mladi, še ne 20 let stari fantiči. Ponarejenih kovancev se je pojavljalo čedalje več v prometu. V promet so jih spravljali ponarejevalci večinoma že v mraku in to vedno na različnih koncih mesta. Policija bi brez dvoma še ne mogla priti ponarejevalcem na sled, če ne bi prejela prijave iz neke tamkajšnje livarne. V prijavi je stalo, da ostane pet vajencev te livarne vsak dan po končanem delu še dalj časa v tovarni, kjer delajo nekaj skrivnostnega. S ponarejanjem so pričeli že pred tremi meseci, takoj, ko so se kovanci pojavili v prometu. Pred policijo so ti fantje brez posebnih priprav izdelali izborno ponarejen dvajsetak v 12 minutah.

— **Roparski napadi na Hrvatskem.** Na Hrvatskem in v Slavoniji se čedalje bolj množijo roparski napadi. V eni preteklih noči se je pripetil tak drzen roparski napad v okolici Bajmoka. Šestorica maskiranih roparjev je napadla dva kmeta, ki sta se vračala s sejma. Kmeta sta se peljala na vozu. Roparji so ustavili konje in zahtevali denar. Ko sta se kmeta upirala, so ju pričeli tolči s koli in sekirami. V tem pa so se konji splašili in zdivjali po cesti. Na nekem ovinku se je voz prevrnil in pokopal pod seboj enega od kmetov, dočim je drugi že poprej odskočil z voza. V tem so pritekli na pomoč kmetje iz bližnjih hiš, česar so se drzni roparji ustrašili in pobegnili.

— **Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani** priporoča: **I. Donat, prof.: Über Psychoanalyse und Individualpsychologie.** 303 strani, vezano 160 Din. — **Donders A.: Lichtstrahlen.** Religiöse Gedanken im Werktagsleben. 118 strani, vezano 112 Din. — **Hainy Dr. J.: Das religiöse Leben der weiblichen Jugend.** Ein Beitrag zur Religionspedagogik auf Grund einer Umfrage bei ehemaligen katholischen Schülerinnen höherer Lehranstalten. 320 strani, vezano 250 Din. — **Hangartner U.: Das Buch der Anfänge.** 215 strani, nevezano 60 Din. — **Hoornaert G. S.-Sternaux J. S.: Licht in der Finsternis.** Gottes Botschaft für unsere Zeit. 570 strani, vezano 140 Din. — **Lippert P.: Briefe in ein Kloster.** 230 strani, vezano 84 Din. — **Nötges P. S.: Katholizismus und Komunismus.** 179 strani, nevezano 78 Din. — **Pieper K.: Jesus und die Kirche.** Eine biblisch-theologische Studie. 97 strani, nevezano 64 Din. — **Rodewyk A. P.: Zwei Menschen füreinander.** Gedanken über die Ehe im Anschluss an die Enzyklika Papst Pius XI. »Casti Connubii«. 125 strani, nevezano 40 Din. — **Schuster K. I.: Ewiges Reich.** Grundwahrheiten des Christentums. - 160 strani, nevezano 54 Din. — **Willam M. F.: Das Leben Jesu im Lande und Volke Israel.** 513 strani, nevezano 150 Din.

Kamnik

Naval na živinski sejem. Na zadnji sejem v Kamniku so od vseh strani prignali toliko živine, da je bil ves sejemski prostor do zadnjega kotička poln rogate in mukajoče govedi. Trdijo, da toliko živine že ni bilo prignane na noben sejem v zadnjih par letih. Morda je na to vplivala prepoved sejmov v nekaterih krajih radi razširjanja kužnih bolezni. Posebno mnogo je bilo tudi drobnice in prašičev za zakolj in za rejo. Cene so bile seveda temu primerno zelo nizke, kupcev pa je bilo prav malo. Kramarski sejem je bil manj bogato založen, pa tudi s kupčijo se menda nihče ne more pohvaliti.

Svatovski pretep znova pred sodiščem. Naši čitatelji se gotovo še spominjajo dogodka, ki se je odigral pred 14 meseci v neki gostilni v Kamniku. Na svatovščini mladega kmetskega para iz okolice je prišlo do pretepa, v katerem je 19 letni mesarski pomočnik Peternel dobil tako hud udarec po glavi, da je čez par dni umrl. Peternel je pred smrtjo večkrat izjavil, da ga je udaril ženinov oče s stolom po glavi, cela vrsta prič pa navaja, da ga je zadel na glavo kamen, ki ga je vrgel Peternelov tovariš. Ker so nekatere priče prišle v protislovje in je državni tožilec dvignil proti njim obtožbo radi krive prisege, je postal proces kompliciran in zanimiv ter značilen za kamniške razmere. Dvoje razprav ni moglo razjasniti tega slučaja in ugotoviti krivca. Tudi tretja razprava, ki se je vršila pretekli teden v Ljubljani, je bila preložena, da se zaslišijo še nekatere priče. Tako bomo v kratkem doživeli še četrto obravnavo in menda tudi končno razsodbo v tem procesu.

Maribor

☐ **Oglasi za 17. t. m. v našem listu naj se odddajo še tekom današnjega dopoldneva v upravi na Koroški cesti 1 oziroma podružnici na Aleksandrovi cesti 6. Jutri v soboto izide namreč radi drž. praznika nedeljska izdaja. Za božično številko, ki izide v povečanem obsegu in povečani nakladi, pa na se oddajo oglasi najpozneje do četrtka, dne 22. decembra.**

☐ **Katoliška mladina ima v nedeljo ob desetih** v Krekovi sobi svoj redni sestanek.

☐ **Realna gimnazija priredi na kraljev rojstni** dan ob 16 v kazinski dvorani svojo običajno slavnostno akademijo. Starši in prijatelji dijaštva vljudno vabljeni!

☐ **Vincencijeve konference širši sestanek bo v** ponedeljek, dne 19. t. m. ob osmih zvečer v dvorani oo. frančiškanov. Ker je na sporedu važen pomenek za bodoče delo Vincencijevih konferenc v Mariboru, se naprošajo vsi člani in prijatelji, da se sestanka nujno udeleže.

☐ **Smrt kosi.** V Gosposki ulici 37. je preminul ugledni mariborski meščan in hišni posestnik g. Karol Jarčič; dosegel je visoko starost 72 let. Pogreb blagega pokojnika bo jutri v soboto ob 3 popoldne iz mrtvašnice na mestnem pokopališču v Pobrežju. Naj počiva v miru, žalujočim naše sožalje.

☐ **200 revnih obdarovanih.** Na sporedu božičnice Krščanske ženske zveze v nedeljo ob sedmih zvečer v Narodnem domu so sledeče točke: godba, deklamacija, petje, slavnostni govor prof. P. Živortnika, godba, deklamacija, petje, enodejanska igra »V sveti noči«, petje obdarovanje ubogih in razdelitev daril, licitacija božičnega grevesa.

☐ **Planinski večer bo drevi v okviru prireditev** Ljudske univerze. Predava mag. uradnik F. Pivka. 100 skioptičnih slik!

☐ **Zelena bratovščna** se je zbrala v sredo zvečer na svojem prvem letošnjem večeru v Aljaževi sobi. Mariborski slovenski lovci, včlanjeni v Slov. lovskem društvu, se gibljejo zelo živahno v društvenem in družabnem oziru, kar je prvenstvena zasluga mnogozaslužnega predsednika mariborske zelne bratovščine g. ravnatelja Bogdana Pogačnika.

☐ **Mestni avtobusni promet.** Na državni praznik v soboto 17. t. m. bodo vozili mestni avtobusi kakor običajno ob delavnikih (odnosno sobotah) in sicer na mestnih in podeželskih progah. Za posebne vožnje ima podjetje vozove na razpolago, če se prijavi zadostno število udeležencev.

☐ **Dvoje služb cestarjev** razpisuje banska uprava v Ljubljani v območju mariborskega srezkega cestnega odbora. Prvo mesto je na banovinski cesti Slov. Bistrica—Pečke, drugo pa na cesti Vurberg—Sv. Lenart v Sl. goricah. Lastnoročno spisane prošnje s potrebnimi prilogami je vložiti najkasneje do 31. decembra t. l. pri okrajnem cestnem odboru v Mariboru.

☐ **Elektrika iz Avstrije.** V obmejnih krajih se opaža živahno zanimanje avstrijskih elektrarn za izvoz električne energije. Številni kraji ob severni meji dobivajo električno iz sosednjih elektrarn iz Avstrije. Za napeljavo avstrijske elektrike se sedaj zanima tudi uprava kopališča Slatina—Radenci. Kakor znano, dobiva Gornja Radgona električno silo iz sosednje avstrijske Radgone. Sedaj bodo podaljšali elektrovod visoke napetosti še do Radencev. Napetost bo znašala 5000 voltov. Zanimivo je dejstvo, da dobiva sosednji Ljutomer, ki ni mnogo dalje od Radencev, kakor Radgona, električno od Fale.

☐ **Velika dražba v Mariboru.** Dne 27. januarja se vrši na mariborskem okrajnem sodišču ob 9. uri v sobi št. 27. dražba nepremičnin zem. knjige k. o. Grajska vrata, vl. št. 36. Cenilna vrednost znaša 564.274.25 Din, najmanjši ponudek pa 282.137.10 Din.

☐ **Za brezposelne iz Primorja** se je toplo zavzela tukajšnja primorska mladina, organizirana v kulturnem in gospodarsko podpornem društvu »Nanos«. V svojih društvenih prostorih je uredila nekako ogrevalnico, kjer se zatekajo v mrazu primorski brezposelni; v ogrevalnici jim je na razpolago tudi čtivo. Tudi je »Nanos« oskrbel lepemu številu brezposelnih zajtrk in kosilo. — Dne 26. decembra priredi društvo v korist brezposelnim **božičnico.**

☐ **Vodna elektrarna na vrhu Pohorja.** Na Pohorskem domu so pričeli te dni z montažo nove električne centrale, ki bo dobivala pogonsko silo iz —vodovoda. Vodna napeljava ima namreč toliko pritiska, da bo gonila malo turbino, ki bo zadostovala za hišno električno centralo.

☐ **Da se oblečejo in obujejo revni otroci** našega mesta, so darovale v blagu sledeče tvrdke: Freund, Hutter, Rosner, Mastek, Supančič, Sinicz, Paš, Turad, Pucher, Podliessnigg, Kühar-Hrovat, Mestna hranilnica Din 1000. Po Din 200: tvornica dušika, Ruše, neimenovana; po Din 100: Amalija Kiffmann, mag. ph. König, Jos. Plemelj; po Din 50: neimenovani, Ina Orosel, Gustav Scherbaum, Union družba, dr. Škapin, mag. ph. Albaneže, Marija Rosina, Prva hrvatska štedionica, Oton in Miroslav Ploj 40, B. Guštin 30. Po Din 20: Balbärth, Sternad, Blažon, dr. Kartin, dr. Ipavic. — Iskreno hvalo dobrotnikom in še nadaljnih prispevkov prosi odbor podpornega društva za revne učence v Mariboru.

☐ **Tri nadstropja je okradel.** Cela vrsta brezprimerno drznih tatvin se je dogodila v noči na četrtek v hiši Maistrova ulica 14. Izvršil jih je tat uprav mačje spretnosti, ker je splezal v vsako nadstropje po dvoriščni strani ter se preko balkonov vspenjal v stanovanja. Začel je v pritličju v stanovanju meščansko šolskega učitelja Poljanca, nato je obiskal njegovega soseda, potem se je podal v nadstropje višje k slikarici From, zatem pa je splezal v drugo nadstropje, kjer je počastil z obiskom vpokojenca Pertota. Drugo nadstropje ga ni zadovoljilo, pa je napravil izlet še v tretjega kjer je vlomil pri vpokojenem policijskem stražniku Škoku in pri njegovem sosedu Pahorju. Povsod se je tatinskih prstov nekaj prijelo. Odšel je zopet po nevarni poti dvoriščne stene do tal ter izginil v temi. Delal je tako tiho in spretno, da so stranke šele zjutraj opazile, da so imele ponoči nevaren obisk.

☐ **Iz strahu pred sodniki.** V preiskovalnem zaporu mariborskega okrožnega sodišča se je nahajal že od avgusta sem posestniški sin Franc Firbas iz Sobetincev. Te dni bi moral priti pred sodnike, da se zagovarja radi dejanja, o katerem smo svoječasno v našem listu že poročali. Dne 27. avgusta je, kakor je pred preiskovalnem sodnikom sam priznal, obstrelil iz lovske puške Martina Plohla ter ga nevarno ranil. Firbas je bil svoječasno obsojen na 6 mesecev strogega zapora, ker je zabodel Plohla v roko, da mu je ohromela. Poleg tega mu je moral plačevati stalno odškodnino za delanezmožnost. To je dalo povod k trajnim sporom ter se je nazadnje končalo z omenjenim napadom. Firbas je bil v preiskovalnem zaporu nameščen v mizarski delavnici. Strah pred sodniki mu je pa šel tako k srcu, da je sklenil končati si življenje. Z rezilom iz stružnice si je prerezal žile na roki in vratu. Se pravočasno pa so njegovo dejanje opazili ter ga spravili v jetniško bolnišnico, kjer ga je zdravnik otel vsake nevarnosti.

ŽE ZOPET NE VE ODGOVORA?

Tudi njegovi sošolci so opazili, da je zadnji čas nepazljiv in brezbrižen. Toda njegov učitelj ve, da ga muči kašelj. Njegova mati naj bi mu dala

KRESIVAL

Čez nekaj dni bo zdrav in pazljiv kot nekdaj.

Dovoljeno od Min. socijalne pol. in narodnega zdravja S. št. 16562 od 29. IX. 1932.

☐ **Vlomilska družba,** ki je ogrožala letošnjo jesen Maribor, je bila včeraj izročena sodišču. Sestavlja jo šest mladih, že neštetokrat predkaznovanih fantov. Med njimi so nekateri grešniki, ki imajo že 10 predkazni za seboj. Enemu izmed vlomilske tolpe se je posrečilo pobegniti v Avstrijo. V teku jeseni so zagrešili v Mariboru nič manj kot 14 vlomov v razna stanovanja in gostilne, poleg tega pa še kakih 20 tatvin. Odnesli so prav vse, kar je imelo zanje kako vrednost. Ukradeno blago so povečini prodajali potom dveh krojaških pomočnikov, ki sta tudi že na varnem v zaporu. Mariborčani se bodo po aretaciji te družbe prijetno oddahnili.

Litija

Smrtna kosa. — V nedeljo zjutraj je za vedno zatisnil oči v Sp. Hotiču g. Franc Drnovšek, posestnik in gostilničar. Pokojni je bil 25 let župan občine Hotič, ko pa je bila hotiška občina združena z litijsko, je bil imenovan za podžupana. Kot župan je bil svojim občanom vedno uslužen. Bil je zaveden in odločen pristaš in borec v krščanskem in ljudskem gibanju na Slovenskem. Z njim zgubi litijska občina dobrega, preudarnega javnega delavca in človeka, ki je vsakomur, če je le mogel, ustregel. Bolehal je že delj časa. Tragično ga je doletela pred par meseci smrt sina Cirila, kateremu je pred kratkim prepustil svojo lepo domačijo v Hotiču. Čast in slava njegovemu spominu, žalujočim preostalim pa naše iskreno sožalje.

Naznanila

Seja Stolne prosvete bo drevi ob 8 v Jugoslovanski tiskarni.

Dolenjska in Novo mesto pred 50 leti. Drevi ob 8 se bo vršil pri Mikliču že V. redni družabni sestanek društva »Krke« v tej sezoni. Predaval bo podžupan prof. Jarc o Dolenjski in o Novem mestu pred 50 leti. Predavatelj je razdelil predavanje na tele odstavke: 1. Kako so potovali Ljubljančani s pošto v Novo mesto; 2. Lice Novega mesta; 3. Skromno življenje malega mesta; 4. Gospodarska kriza Novega mesta in Dolenjske; 5. Narodna in politična zavest; 6. Družabno in društveno življenje; 7. Novomeška ljudska šola in gimnazija; 8. Ivan Krajec in Dolenjske Novice; 9. Spominu Ivan Vrhovca. Predavanje bo s skioptičnimi slikami. Po predavanju igra jazz Odeon. Vstop je vsakomur prost! Vstopnine ni!

Francoski institut v Ljubljani opozarja vse prijatelje francoskega jezika na zanimivo prireditev, ki bo v torek, dne 20. t. m. zvečer v dramskem gledališču. Društveni člani bodo igrali Maeterlinckovo delce: »Le sel de la vie« v slovenskem jeziku, nato pa znano Musset-jevo komedijo: »Le Chandelier« v francoščini. Cene sedežem bodo globoko znižane. Vabimo vse, ki se zanimajo za francoski jezik, da se udeleže zanimivega večera. Posebnih vabil ne bomo razpošiljali.

Produkcija drž. konservatorija v Ljubljani. Jutri v soboto dne 17. t. m. zvečer ob pol 6 bo v Filharmonični dvorani produkcija gojencev drž. konservatorija. Vstop k produkciji je dovoljen vsakomur proti nakupu programa, ki stane 2 Din, in se dobi danes ves dan v Matični knjigarni, jutri pa od 5 dalje v veži Filharmonične družbe.

Klub esperantistov v Ljubljani vabi esperantiste kakor tudi ostalo javnost k vsakoletni tradicionalni proslavi Zamenhofovega rojstva, ki se bo vršila v soboto 17. decembra t. l. ob 20 v hotelu »Metropol«. Na sporedu je skioptično predavanje, deklamacije, recitacije in druge zanimivosti. — Vstopnine ni!

Moste pri Ljubljani. Prosvetno društvo v Mostah priredi drevi ob 8 ljudsko predavanje s skioptičnimi slikami. Predava tajnik Vinko Zor o svojem potovanju po Dolomitih. Predavanje bo v Ljudskem domu v Mostah.

Novo mesto. Koncert mladine meščanske šole 16. t. m. ne bo oddajal zaradi tehničnih zaprek radio. V radiu bo mladina pela pozneje. Toliko v vednost.

Društvo absolventov drž. trgovskih šol v Celju obvešča vse člane, kakor tudi nečlane-absolvente, da se bo vršil članski sestanek 17. t. m. ob 9 dopoldne v hotelu »Evropa«. Sestanek je združen s strokovnim predavanjem. Vabljeni!

Naše dijaštvo

Duhovne vaje za gg. akademike se začno drevi v Domu (Zrinjskega 9). Udeleženci se naj zbero najkasneje do pol sedmih zvečer. Priglasiti se je mogoče do zadnjega trenutka. — Vodstvo Doma duhovnih vaj.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtländer, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani Zahtevajte cenik

Mirovne zapovedi

Izmajdijevi Američani so izdali deset zapovedi o miru, katere je sestavila ameriška cerkvena zveza; nanašajo pa se na ameriško politiko, gospodarstvo in na odnose do posameznih narodov. Glase se takole:

1. Jaz sem Gospod, tvoj Bog; toda vedi: da sem Bog vsega sveta. Nimam nikakih svojih posebnih ljubljencev. Zamorec, Hind, Kitajec, Japonec, Rus in Mehsikanec, vsi so moji otroci, ki jih jaz ljubim.

2. Ne sodi velikosti kakega mesta po številu prebivalcev in po stanju bank, ampak po majhni umrljivosti otrok, po življenju v družinah, po stanovanjih, igriščih, knjižnicah, šolah in zavetiščih in po nizkih številkah statistike o pijančevanju, prostituciji, ropih in umorih.

3. Ne pozabi, da ni nobena civilizacija višja, kakor je njen ideal ženskega spola in njena pažnja za ta ideal.

4. Spominjaj se svojih lastnih grehov in ne gradi vzgojevališč iz maščevanja in za kazen, ampak se spominjaj tega, da bodo tvoja sodišča postala klinike za človeške duše in tvoje kaznilnice zavetišča za moralno bolne.

5. Bodi si na jasnem o tem, da ne boš presojal industrijskih produktov in njih vrednost po dividendah, ampak po življenjskem položaju industrijskih delavcev.

6. Prodreti moraš dalje od političnih ljudskih interesov do industrielnih, ponneč, da ni noben človek dovolj dober ali moder, da bi obvladal drugega človeka brez njegovega privoljenja in da vsak človek stremi ne le za zaslužkom, ki krije njegove življenjske potrebe, marveč tudi za možnostjo, da bi razmere, v katerih živi, tudi sam določal in urejal.

7. Vojno si razlagaj kot zločin in se proti sosednjemu narodu ne oboroužuj z vojnimi pripravami in mu ne grozi z vojno.

8. Ljudi spoštuj le radi njihovega značaja in zaslug, ne preziraj nikogar radi njegove rase, radi barve njegove glave ali morda radi višjega socialnega položaja.

9. Svojemu bližnjemu nikdar ne dajaj napačnega spričevala niti s slabohotno propagando ali s pobarvanim časnikarskim poročilom, da bi ga kdaj označil s preziralnim imenom.

10. Spominjaj se, da so našim pradedom v onem času, ko so bili še divjaki in so tičali v barbarizmu, drugi možje prinesli rešitev in civilizacijo in to po evangeliju. Zdaj imaš bogastvo in kulturo, a pazi, da pri tem, ko širiš svoje obzorje in svoje znanje, ko pošiljaš bojne ladje, blago, kino — tja v Azijo in Afriko — pazi, da pri tem ne pozabiš tem temnim ozemljem posredovati tudi blagovest evangelija in krščanskega duha...

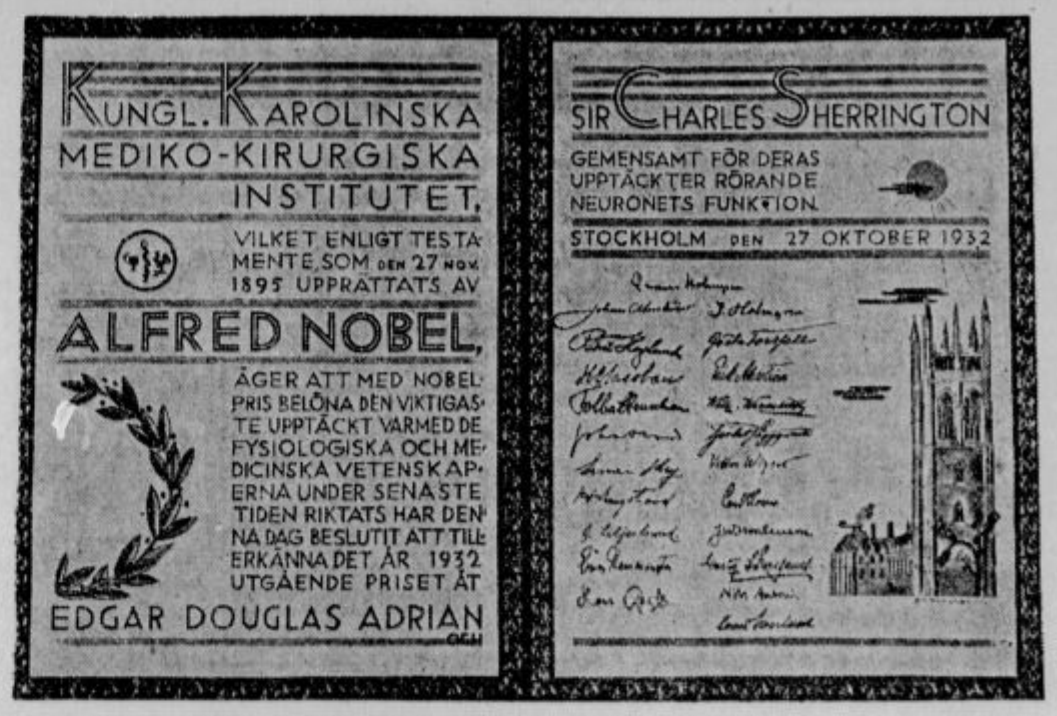

Taka je diploma Nobelove nagrade, ki sta jo dobila dva angl. medicinca, sir Charles Sherrington in Edgar Douglas Adrian. Pa tudi ostali nagrajenci prejemajo podobne diplome.

Tako oblačilo sta prejeli mladi zdravnici, ki sta pravkar promovirali na dublinski univerzi. Podobne slikovite obleke nosijo tudi angleške zdravnice.

„Rdeči Napoleon" — strahopetec

Poročevalec pariškega »Petit Journala« Martel je obiskal v Marseilleu parnik »Prago«, s katerim je prispel Trocki. Hotel je vedeti, kako se je obnašal nekdanji »rdeči Napoleon« na poti. Neki ladijski častnik mu je dal te-le podatke:

»Bodite prepričani, da je pomenil za nas ta potnik naravnost mučno nadlogo. Med vojno sem bil na fronti in sicer večkrat sredi smrtne nevarnosti. Tu sem se kajpada pošteno bal za življenje. A nikoli nisem slutil, da utegne biti človek tako strahopeten, kakor tale Trocki. Preden se je vkrcal v Stambulu, je ponovno pošiljal k nam tajnike in prijatelje. Vsi so hoteli vedeti, ali ne bo pri nas ogroženo njegovo dragoceno življenje. Vpraševali so, mar se niso vtihotapili med naše moštvo boljševikom sovražni teroristi. Stikali so po kotih v domnevi, da bodo videli peklenske stroje. Nekoč sem se naveličal te komedije in v šali dejal, da nismo preiskali skladišča za premog zraven kurilnice. A obiskovalci so takoj postali resni in kapitan je njim na ljubo dal prebrskati ves premog. Tudi med potjo je prihajal Trocki na krov samo ponoči, ko so že spali ostali potniki po kajutah. Ne vem, zakaj je imel poseben strah pred marseillskim časnikarjem Emilom Thomasom, ki je popolnoma nedolžen miren buržuj. Večkrat me je prosil, da bi ga pazno zasledoval. Vsak večer smo na željo Trockega ogledali njegovo kajuto, da bi preprečili atentate. Zato vam lahko povem, da sem videl pri njem štiri browninge. Prvi je ležal na mizi, drugi pod blazino v postelji, tretji pod vzglavjem v postelji gospe Trocke in četrti v toiletni kabini. Ko je zasidrala »Prago« sredi morja in je dospel iz Marseilleа vladni motorni čoln, da bi Trockega rešil v pristanišču zbranih zijal, je ta prebledel v domnevi, da ga bodo ujeli odposlanci sovjetske GPU. Žalostno ga je bilo gledati. Na vsak način je hotel imeti iz Pariza od vlade radiopotrdilo, da ni to nobena boljševiška past. Res, nikoli nisem videl tako strahopetnega potnika...«

Katoliški dom znanosti

Te dni so v Milanu blagoslovili v prisotnosti italijanskega prestolonasledника in ministra prosvete katoliško univerzo. Prostor, kjer se bo poslej dobila prosveta, je bil nekoč samostan sv. Ambroža, kesneje pa vojaška bolnišnica. Zgradba je zdaj povsem modernizirana in odlično preurejena za visokošolski pouk.

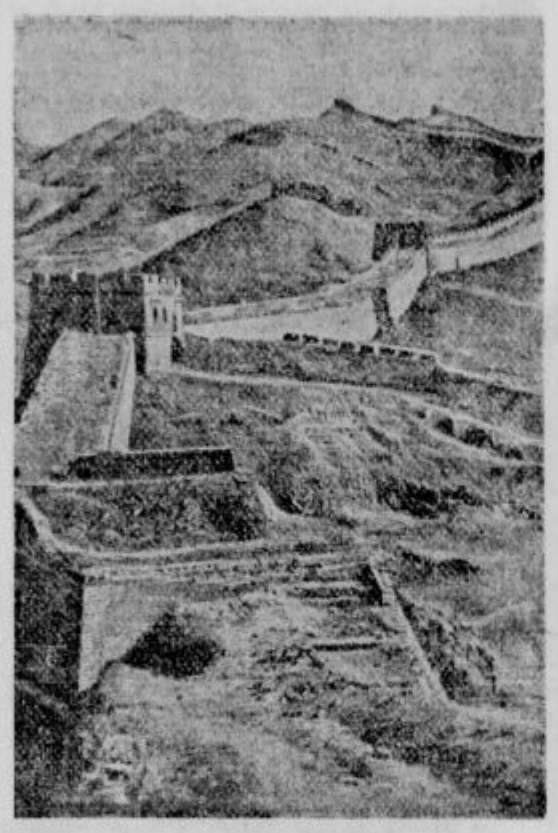

Avtomobilska cesta po kitajskem zidu? Kitajski inženirji se bavijo z načrtom, da bi uredili po znanem kitajskem zidu, ki je bil v davnini zgrajen proti vpadom severnih narodov, avtomobilsko cesto. Pot bi bila dolga od Rumenega morja do notranjosti (seveda z raznimi odcepljenji) okrog 4000 km. Po zidu pa bi moglo voziti hkrati več avtomobilov drug poleg drugega. Vsekakor originalna zamisel!

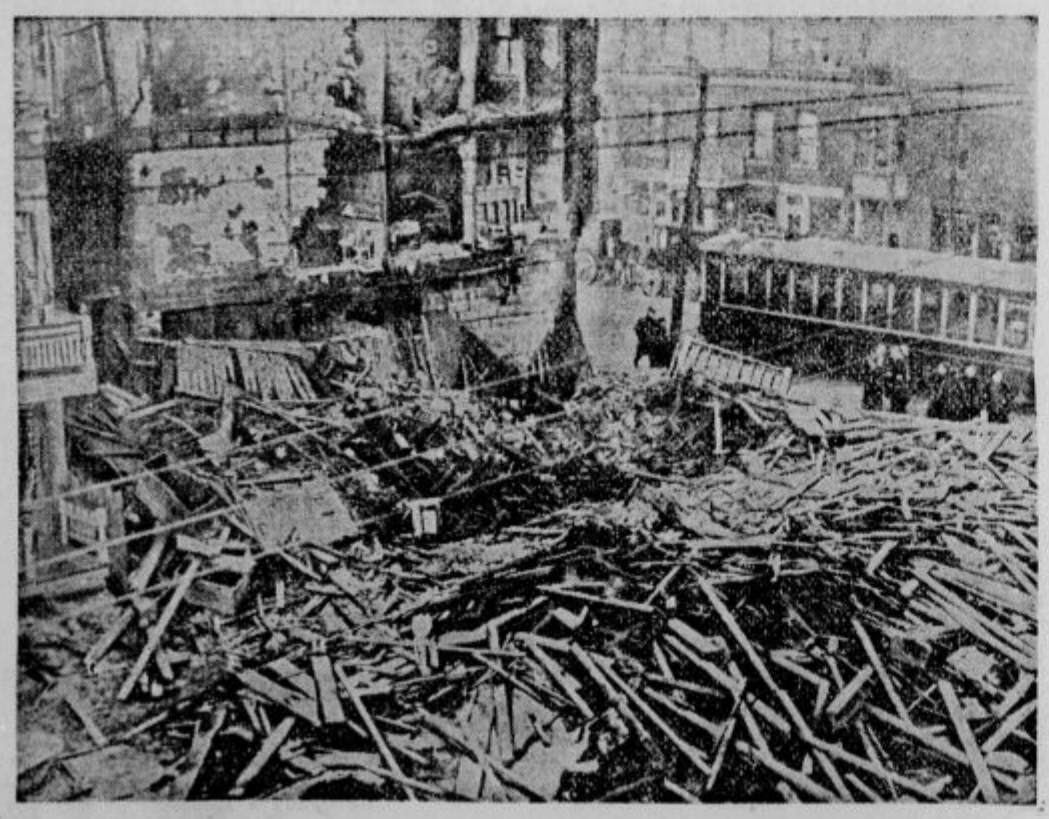

Prva originalna slika iz Montreala. V kanadskem mestu Montrealu se je pred dnevi izvršila cela serija eksplozij, ki je vse mesto spravila v največje razburjenje. V različnih okrajih mesta je neka sila bruhnila izpod cest in hiš in vse uničila. To je trajalo 3 ure. Kakor so pozneje ugotovili, so bile tu zaloge plina, ki so se tekom časa nabrale in užgale. Pri tej je bilo več človeških žrtev, mrtvih in težko ranjenih.

Sloviti biseri

Biser, kralj dragocenosti, je bil že od najstarejših časov ovit s čarobno legendo. Stari narodi so mu pripisovali božanski izvor. Že Plinij je poznal staro indijsko legendo, po kateri je nastal biser iz rosne kapljice, katera je kanila med skodeli školjkaste živali, kjer se je pod vplivom sončnih žarkov polagoma strdila v biser. Že pred 3000 leti je bil znan lov na cejlonske bisere; in Rimci so se naučili na svoji bojnih pohodih proti vzhodu ceniti to dragoceno redkost.

Bisera niso porabljali le za okras božanstev v templju, marveč so ga kaj kmalu vzljubile tudi rimske žene za svoj lasten okras. Saj je izžareval v sončni luči tisočere svetlobne odtenke in nudil sleherni ženi čarovito zunanjost.

In začelo se je zbiranje biserov nedopovedne vrednosti. Tako pripoveduje Plinij o biserni zakladnici Lollije Pavlinije, žene Caligulove, ki se je pojavila na neki svečanosti z biseri, ki so veljali 40 milijonov sestercev. Strast za biseri je vladala med Ptolomejci in Egipčani — pomislimo le na slovite bisere Kleopatre — in se od tu razširila preko Rima v ostalo Evropo.

Znana je bila poraba biserov v srednji Evropi! Pa ne le kot obesek, marveč kot okras po vsem oblačilu in naglavni nakit. Iz 15. stol. je znano ime lepe Simonette Vespucci; po vsej glavi so se ji vile biserne vrvice in se prepletale med lasmi. — Pasolini opisuje v biografiji Katarine Sforze, da je prejela ob svatbi (1473) eno obleko iz zlatega brokata, drugo iz zelenega žameta, kjer je bilo 1538 velikih in 1350 malih biserov...

Kralj Filip II. Španski si je pridobil 1579 leta biser z imenom »Peregrina«, ki je imel velikost golobjega jajca, in je plačal zanj 30.000 dukatov. Sled o tem biseru je zgubljena. Svetovno znan je bil tudi biser, ki ga je neki Clark našel v Avstraliji, pa mu dal radi oblike ime »Križ juga«. Imel je namreč 9 malih, skupaj zraslih biserov, tako da jih je sedem tvorilo podolžnico, dva pa poprečnico križa. Razumljivo, da se je okoli tega križa motalo premnogo legend. — Radi svoje velikosti je bil znan tudi neki biser iz Azije, ki je imel hruškasto obliko in je tehtal 605 karatov, veljal pa je 50.000 šterlingov. — Iz novejših časov poznamo trivrstno biserno vrvico gospe Thier, katero hrani zdaj muzej v Louvre-u. Nenavadna je bila tudi biserna verižica, ki jo je nosila princeza Matilda Savojska, v kateri so bili srednji biseri bajne velikosti.

Otroci brez šol

Po poročilu v mehiškem listu »Prensa« vemo, da je družba odstavljenih mehiških učiteljic izjavila na neki seji pretresljivo vest: da je v njihovi državi nad dva milijona ljudskošolskih otrok brez sleherneg pouka. Položaj šolskega pouka v vladnih šolah pa postaja še obupnejši; saj prejemajo učne moči komaj 25 Din dnevno plače... Cerkev je iz šol izgnana, pa se posledice tega postopka že bridko poznajo.

Sladek tovor je utonil. Pri Hohenwartu na Labi se je zaletel neki motorni čoln v vlačilec, ki je bil na poti v Hamburg — in ta se je s 4000 centi sladkorja potopil.

Kitajske modrosti

Bolje ne biti, kot biti nič.

Denar je dober služabnik, a nevaren gospodar.

Vsak bi rad dolgo živel, a nihče bi ne bil rad star.

Stolpe merimo po njih senci, velike ljudi po njih naklonjenosti.

Ne izdajaj denarja, dokler ga nimaš še v roki.

Kdor svojih nazorov ne spreminja, je ali zelo moder ali zelo neumen.

En dan žalosti je daljši kot en mesec veselja.

Dva sta dobra človeka: eden, ki je že mrtev in drugi, ki še ni rojen.

Pametni ljudje so čestokrat služabniki norcev.

Človek mnogokdaj nameček bolj ceni kakor ono, kar je kupil.

Kdor nič ne dela, ta največ ukazuje in nalaga delo vsevprek.

Če hočeš vedeti za pot, vprašaj tiste, ki so jo že hodili.

Poskusi strupenega plina na živih ljudeh. Laboratorij londonske tvornice za strupeni plin. Tu sede delavci iz dneva v dan s plinskimi maskami v izoliranih prostorih. Z lastnimi življenji poskušajo vpliv strahotnega orožja, ki ga pripravljajo za bodoče vojske. Zraven te sobe je pripravljena hermetično zaprta sobica, kjer čaka zdravnik za vsak slučaj. Toda moderni plini so tako učinkoviti, da je sleherna pomoč odveč, če le dospe strupeni plin do pljuč.

Jezero gineva

Raško jezerce v vzhodni Istri bo tekom desetih dni izbrisano s pokrajinske specielke. Te dni bodo namreč Italijani razstrelili južno skalovito obrežje z dvajsetimi močnimi dinamitnimi minami. S tem bo naravni jezerski nasip zletel v zrak, vodovja jezera pa se bodo zlila po dolini Raše v morje. Prostor, kjer leži danes jezero, obsega 1700 akrov, in to bodo fašisti kultivirali v rodovitna tla.

»Ali je to vse?«

»Ne, imam še zlato plombo v desni spodnji čeljusti!«

Nove davščine

Kakor smo že včeraj poročali, je uveden poseben pribitek na vse neposredne davke za l. 1933, ki bo služil po izjavi finančnega ministra za izdatke pri javnih delih, prehrano revežev in nezaposlene delavce. Posebni prispevek znaša na vsakih 100 Din v odstotkih: pri davku do 5000 Din 1%, od 5000—10.000 Din 1.5 odst., od 10.000—50.000 Din 2 odst., od 50.000 do 100.000 Din 2.50 odst., od 100.000 do 500.000 Din 3 odst., od 500.000—1,000.000 Din 3.5 odst., nad 1,000.000 Din 4 odst.

Poleg tega je finančni minister predlagal spremembe tudi v zakonu o neposrednih davkih ter pri taksah. Predvsem je zvišan davek na nove zgradbe. Doslej je ta davek znašal samo 3 odst. čistega donosa za 10 oziroma 20 let. Po spremembah pa se bo plačalo 6 odst. za zgradbe, ki so postale davku podvržene do 31. decembra 1931, 12 odst. pa za zgradbe, ki so postale podvržene davku Najvažnejše pa so spremembe od 31. decembra 1931. Poleg tega je bil črtan tudi predzadnji odstavek čl. 40 zakona o neposrednih davkih.

Najvažnejše pa so spremembe v taksnem zakonu in v taksni tarifi. Spremembe so naslednje:

V čl. 6 točka 5 taksnega zakona se izpremeni najnižja meja taksne prostosti za dedščine v prvem kolenu sorodstva od 150.000 na 50.000 Din.

Za vse pismene ali protokol. vloge, prošnje itd. (tar. post. 1) se zviša taksa od 5 na 7.50 Din. Poleg tega se je najnižja taksa za prošnjo katerekoli vrste v administrativnih in sodnih poslih zvišala od 5 na 7.50 Din. Za vse priloge (tar. post. 2) se zviša taksa od 2 na 4 Din. Za vsa izpričevala in potrdila po tar. post. 3 in 4 se zviša taksa od 20 na 25 Din, ravnotako za vse pismene odločbe, odloke itd. po tar. post. 5 od 20 na 25 Din. Istotako se zviša taksa po tar. post. 6 za pritožbe zoper odločbe oblastev itd. (od 20 na 25 Din).

Tar. post. 52 se izpremeni in se glasi: Za pritožbe (tožbe) drž. svetu ali upravnemu sodišču proti odlokom vseh administrativnih oblastev znaša taksa 1% vrednosti spornega predmeta. Ta taksa pri pritožbah na državni svet ne more biti manjša kot 200 Din in pri upravnem sodišču ne manjša kot 100 Din. Če je predmet neocenljiv, se plača za tožbe pri drž. svetu 400, pri upravnem sodišču pa 200 Din.

Za prošnjo, s katero se zahteva izvršitev sodbe ali odločbe, se poviša taksa od 5 na 7.50 Din (tar. post. 80).

Za pritožbo zoper razsodbo ali odločbo oblastva glede kazenskih prestopkov po tar. post. 83, se poviša taksa od 20 na 25 Din.

Za pritožbe zoper obsodbe zaradi prestopkov po tar. post. 86 se poviša taksa od 20 na 25 Din.

Taksa po tar. post. 96 se zviša v točkah 4 in 6, to je za potrdilo o trajanju učne dobe in za potrdilo o pomočniških spričevalih od 20 na 25 Din.

Taksa po tar. post. 96c za prošnje in dovolitev prireditev tombole ali srečolova se poviša od 25 na 50 Din.

Taksa po tar. post. 202 (za carinsko prijavo), po tar. post. 205 (za carinsko deklaracijo), po tar. post. 207 (za ustne deklaracije) se poviša od 5 do 7.50 Din in po tar. post. 206 za vsak vložek deklaracije od 2.50 na 4 Din.

Taksa po tar. post. 211 (za prošnjo in dovolitev naknadne priložitve dokumentov deklaracij) se poviša od 25 na 35 Din, nadalje taksa po tar. post. 212 (za potrdila o zdravstvenosti blaga) se poviša od 20 na 25 Din, po tar. post. 221 (za carine prost uvoz solitvenega pohištva iz inozemstva) od 25 na 35 Din po tar. post. 222 (za vloge, s katerimi se zahteva povračilo vplačanih pristojbin) od 5 na 7.50 Din, po tar. post. 224, točka a) (za izdajo carinskega potrdila) od 20 na 25 Din, po tar. post. 226 (za potrdilo carinskega urada o kakovosti blaga za nadaljnji vzorec) od 20 na 25 Din, po tar. post. 227 (za pritožbe zoper potrdila carinskega urada) od 30 na 50 Din in za pritožbe zoper obsodbe po zakonih, omenjenih v tar. post. 229 od 50 na 100 Din.

Za odloke obrtnih, borznih in sličnih razsodišč se računa taksa v višini 1% vrednosti spornega predmeta, v kolikor ni predvidena večja taksa. Ta taksa se mora plačati v naprej in se v primeru poravnave ne vrne.

Končno je dodati za drugim stavkom 5. pripombe pri tar. post. 12 taksne tarife zakona o taksah tale stavek: Vendar se mora vsak dokument o tem poslu (naročilo, naročilni list, zaključnica in podobno) taksirati s kolkom za 1 Din. (5. pripomba se glasi: Glede plačevanja te takse za kupne in prodajne pogodbe je smatrati za pogodbe tudi vse one spise in izjave, s katerimi se potrjuje obstoj nakupa in prodaje kakor tudi vse one akte, na katerih podstavi se izvršuje ali kakorkoli potrjuje prenos stvari. Tej taksi niso zavezane pogodbe o nakupu in prodaji stvari ali blaga, ki so namenjene neposredni porabi ali za preprodajo [trgovski lokali.])

Za naše občinsko gospodarstvo je izredne važnosti, da je ukinjena ona odredba zakona o državni trošarini, ki je bila sprejeta spomladi letos in ki določa, da smejo podeželske občine pobirati od 1. januarja 1933 dalje le do 50 par trošarine za liter vina, mestne občine pa le do 1 Din za liter.

Davki za podporo siromakov

Te dni je bil predložen poslancem v Belgradu predlog za nove kredite v znesku 147 milijonov dinarjev. Ta denar bi se imel porabiti za podporo takozvanih pasivnih krajev, za omiljenje brezposelnosti, za podporo siromakov, katerim naj se ustanove ljudske kuhinje, za pokojnine vpokojencem in za izpolnitev osebja na srednjih šolah.

Hvale je vreden tak predlog, kakor je sploh pohvale vredno vse, kar meri v to, da omili sedanjo revščino med ljudmi vseh delovnih stanov. V tem oziru je tak predlog pomanjkljiv le v toliko, ker ni prišel na dan že mnogo poprej, ker siromaščina ni od danes in ni nastala sama po sebi. Kakor pa je na eni strani hvalevredna ta napoved, omiliti bedo, tako je na drugi strani po našem prepričanju zgrešena pot k napovedanemu omiljenju.

Če hočemo pomagati revnim slojem, jih moramo najprvo razbremeniti ter jim tako omogočiti gospodarski obstoj. Sredstva za dviganje siromakov, ki so že žrtve preobremenitve, pa moramo poiskati v mrtvem kapitalu tistih, ki ne orjejo in ne sejejo, ampak žive od gospodarske konjunkture. Te vrste kapital je treba zagrabiti in ga vreči v plodonosno gospodarstvo. S taksami kakršne so predlagane, bodo pa prizadeti vnovič le šibki in revni sloji, katere bo ta obremenitev toliko bolj prizadela, kolikor bliže so pri koncu svojih gospodarskih sil. Priznamo sicer, da je na ta način vprašanje naknadnih kreditov najhitreje in najenostanejo rešeno. Ni pa s tem rešena socialna in gospodarska kriza, katero naj bi ravno ti krediti omilili, pa jo bodo še poostrili.

Gospodarska kriza, ki povzroča današnjo veliko socialno bedo, se bolj pozna v deželah, kjer je gospodarsko in kulturno življenje bolj razvito. V krajih primitivnega gospodarstva je gospodarska kriza komaj občutna. Zato je pričakovati, da bodo od teh naknadnih kreditov dobili večji del tisti kraji, kjer — ker so gospodarsko in kulturno naprednejši — to krizo bolj občutijo in teže prenašajo. So pa tudi ti kraji tisti, ki so — iz razloga svojega večjega razvitka — boljši plačevalci vseh direktnih in indirektnih davkov. Ker bodo nove takse prizadele predvsem kraje — in v prvi vrsti tudi našo slovensko deželo — pričakujemo, da bo primeren del teh novih kreditov, ki bi po sili potrebe, po davčni moči in dosedanjih žrtvah moral odpasti na naše kraje, tem krajem tudi res nakazan. Če se to ne zgodi in če bo uveljavljen sedanji predlog, bodo naši slovenski kraji od teh novih kreditov imeli le še večje breme. To pa gotovo ni v intencijah kr. vlade. Zato smo prepričani, da bo iz teh 147 milijonov že zdaj in na spomlad pritekel v naše kraje bogat vir plačilnih sredstev, s katerimi bomo skrbeli za siromake in na Slovenskem započeli prepotrebna nova javna dela.

Le tako bodo ti novi krediti Sloveniji v blagoslov in s tem tudi državi v korist.

Paberki

Povsem je razumljivo, da se v naglici, s katero dela urednik, marsikaj spregleda in pozabi. Zagreše se napake, ki so včasih neznatne, včasih pa bravca zapeljejo v zmoto. V nastopnih vrsticah hočem nekoliko takih navesti in popraviti.

»Službene novine« so prinesle pravilnik, kako se bo naplačevala taksa od osebe in od vstopnic za vsako javno umetniško prireditev.« (»Slov.«, 15. okt. 1932). »Naplačevati«, ki se v izvirniku (v srbohrvaščini) glasi »naplaćivati« (nedovršno) oz. »naplatiti« (dovršno), je beseda, ki je slovenščina nima. Če hočemo, da nam bo beseda »naplačivati« kaj pomenila, jo moramo ne transkribirati (»ći« v »če«), marveč prevesti. »Naplačivati« pomeni »izterjavati« (nedovrš.), »naplatiti« pa izterjati (dovrš.). Torej: »Pravilnik, kako se bo izterjavala taksa . . .«

»Pravosodni minister je premestil N. N.-a iz okrožnega sodišča v Kočevju na okrožno sodišče v Št. Lenart v Sl. G.« (»Slov.«, 7. okt.). V Sloveniji imamo okrožna sodišča v Novem mestu, Celju in Mariboru (v Ljubljani deželno sodišče in višje deželno sodišče), ostala sodišča so okrajna sodišča.

Po raznih slovenskih listih berem Paul Boncour ali celo samo Boncour. (Raznih drugih napak nočem niti navajati). Sedanjemu francoskemu vojnemu ministru je ime Joseph Paul-Boncour. Torej je Joseph krstno ime, Paul-Boncour pa je priimek.

»U boj, u boj, mač iz toka, braćo« ni narodna popevka (»Slov.« od 21. okt. 1932), marveč zborova pesem iz opere »Zrinjski« od Zeca. Fr. G.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Petek, 16. decembra: zaprto.
Sobota, 17. decembra: CARJEVIČ ALEKSEJ. Znižane cene. Izven.
Nedelja, 18. decembra ob 15: X Y Z. Izven. Znižane cene. — Ob 20: VODA. Premijera. Izven.

OPERA

Petek, 16. decembra: Nastop črnogorskega guslarja Atanasija Vučiča. Prostovoljni prispevki.
Sobota, 17. decembra: MALA FLORAMYE. Gostuje g. Dubajič iz Zagreba. Izven. Znižane cene.

»Voda.« Premijera izvirne trodejanske komedije »Voda«, ki jo je napisal g. Joža Vomberger, bo v nedeljo 18. decembra zvečer v ljubljanski drami. Režijo ima g. Milan Skrbinšek. V posameznih vlogah nastopijo: gospe Medvedova, Danilova, Rakarjeva in gdčna Maja, dalje gospodje Cesar, Gregorin, Kralj, Skrbinšek, Drenovec, Bratina, Lipah, Potokar, Planecky, Plut Murgelj in Sancin. »Voda« je izvrstna komedija, zato na premijero še prav posebno opozarjamo.

Radio

Program Radio-Ljubljana:

Petek, 16. decembra: 11.15 Šolska ura; Vsesokolski zlet v Pragi (Tratar) — 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Salonski kvintet — 18.30 Zgodovina Slovencev: Deželni stanovi (dr. Karel Capuder) — 19.00 Francoščina (prof. Niko Kuret — 19.30 Ljubezen gre skozi želodec (ga. dr. Šimenc) — 20.00 Glasbeno predavanje — 20.30 Rezervirano za prenos — 22.00 Čas, poročila, plošče

Sobota, 17. decembra: 9.00 Šolska proslava rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Izvaja druga deška in meščanska šola v Ljubljani — 10.30 O šahu (dr. Milan Vidmar) — 11.00 Koncert salon. kvinteta — 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče — 17.00 Salonski kvintet: Spored po želji poslušalstva — 18.00 Angleščina (ga. Orthaber) — 18.30 Gimnastične vaje (Ciril Šoukal) — 19.00 Poglavje iz sociologije (dr. A. Gosar) — 19.30 Zgodovina filozofije: Prvi pionirji zapadne znanosti (dr. France Veber) — 20.00 Koncert delavske godbe »Zarja« — 21.00 Slovenske narodne poje g. Mirko Pugelj s spremljevanjem sal. kvinteta — 22.00 Čas, poročila, plošče (plesna glasba).

Drugi programi:

Petek, 16. decembra:

Zagreb: 20.30 Simfonični koncert belgrajske filharmonije — **Milano:** 19.00 Pester koncert 20.40 Simfonični koncert — **Barcelona:** 21.10 Radio orkester 22.30 Prenos iz Madrida — **Stuttgart:** 19.30 Sekstet 20.15 Variete za orkester — **Toulouse:** 20.45 Koncert vojaške godbe — **Belgrad:** 20.30 Simfonični koncert — **Rim:** 20.45 Violinski koncert — **Beromünster:** 20.00 Večerni koncert 21.40 Zabavni koncert — **Langenberg:** 20.00 »Grofica Marica«, operета — **Dunaj:** 19.50 Falstaff, komedija, G. Verdi — **Budapest:** 20.00 Beethovnov večer 21.30 Ciganska glasba 22.30 Mozartove sonate — **Varšava:** 20.15 Simfonični koncert varšavske filharmonije.

Sobota, 17. decembra:

Zagreb: 20.00 Radio orkester — **Milano:** 20.45 Varietejski program — **Stuttgart:** 19.30 Arije 20.00 Berlin — **Toulouse:** 20.30 Koncert voj. godbe 21.00 »Mascott«, operета. — **Belgrad:** 20.35 Zborovni koncert 22.35 Ciganska glasba — **Rim:** 17.30 Orkestralni koncert 20.45 Večer španske glasbe — **Beromünster:** 20.00 Vokalni koncert 21.45 »Veliki polom«, igra. — **Dunaj:** 19.05 Zborovno petje 20.00 Berlin — **Budapest:** 20.00 Večerni koncert — **Varšava:** 20.00 Večerni koncert 22.05 Chopinove skladbe.

Vtisi iz Londona

Avstrijska nogometna reprezentanca se je v ponedeljek zvečer vrnila domov. Sprejeta je bila od stotisoč-glave množice. Uspešne nogometaše je v bivši dvorni čakalnici dunajskega glavnega kolodvora, pozdravil sam zvezni kancler dr. Dollfuss. V svojem pozdravnem govoru je poudarjal, da so dunajski nogometaši napravili svoji domovini neprecenljive zasluge. Tudi Ljubljančani, ki so bili v Londonu, so se vrnili domov. O igri, potovanju in ostalih stvareh vedo dosti povedati. Videli so igrati nogomet tamkaj, od kjer je pričel svoj zmagoviti pohod po svetu. Radovednost, kako igrajo »pristni« nogomet, je prav za prav gnala tudi iz Ljubljane prijatelje te igre na dolgo pot. Toda oni niso videli samo nogometno igro, spoznali so tudi sportni duh Angležev. S pomočjo pravega sportnega duha so se Angleži uveljavili in se bodo kot vodilni narod v sportu še desetletja vzdržali. Vaš poročevalec je posetil enega izmed ljubljanskih udeležencev igre v Londonu. Ta pripoveduje:

Spoznati sem hotel angleški sport in njega bistvo. Videti sem hotel, kje črpa angleški narod svojo silno moč. Povsod smo videli krasna igrišča prirejena za nogomet, rugby, lahko atletiko itd. Prisostvoval sem tudi rugby tekmi univerzitetnih moštev Oxforda in Cambridgea. Igrali so na igrišču v Twikenhamu. Krasno igrišče, urejeno samo za rugby, obdano od treh strani z tribunami. Igri prisostvuje samo izbrano občinstvo, bivši gojenci obeh univerz, sedaj odlični možje javnega življenja Anglije. — Igra prične v neverjetnem tempu. Ostra, brezobzirna borba dveh moštev. Energično se bore za žogo, prevračajo eden drugega. Nobene jeze na igralca, ki odvzame žogo, ali na onega, ki ga je podrl na tla. Za igralca, ki obleži, se tovariško zavzamejo vsi igralci ne glede na pripadnost k temu ali onemu moštvu. Kakor hitro preneha borba so vsi igralci tovariši. Pa gledalci? Od začetka igre pa do konca bodre vsi gledalci z neverjetnim temperamentom igralce. Ne vidijo igrišča dveh različnih moštev. Oni vidijo samo spotrno borbo. Enako se navdušujejo za akcije Oxforda kakor Cambridgea. Izbrano občinstvo ne zanima zmaga, vneti so le za sport. Tega jim v obilni meri nudijo fantje, ki se bore ostro, brezobzirno, toda fair!

Pri prvenstveni igri dveh dveh angleških nogometnih profesijonalnih moštvih sem pričakoval drugačne slike. Klubska pripadnost bo močnejše razvita. Toda motil sem se. 42.000 gledalcev pri nogometni tekmi se je ravno tako obnašalo, kakor dobrih 4000 pri rugby igri. Sodnik žvižga gole, aute, kote, toda kadar se igra v polju, sodnik ne rabi piščalke. In vendar sem opazil enako brezobzirno borbo za žogo, kakor pri rugbyju. Z vsemi močmi je en igralec skušal odriniti drugega od žoge. Nikomur pa ni prišlo na misel, da bi z udarcem po nogi lahko onesposobil nasprotnika za igro in si s tem pomagal do zmage. Kako bistvena razlika med načinom igre pri nas ali v Londonu. Naši sodniki ne puste remplati, nekateri remplanje celo kaznujejo z 11 metrovkami, tu pa odrine branilec nasprotnega napadalca z vso svojo močjo od žoge. Sportna igra je borba in kot taka šola za življenje. Nikdar pa ne prekorači meja fairnesse. Nasprotnik je prijatelj, ki stremi za istim ciljem. Gledalci — za Angleže — z neverjetnim temperamentom bodre obe moštvi. Vsaka akcija je pozdravljena. Spodbuja se k borbi one, ki zmagujejo, kakor tudi one, ki so skoraj premagani. Pod vplivom bodrenja je že marsikatero že skoraj poraženo moštvo, doseglo nepričakovano zmago.

Kako se bodo obnašali Angleži pri igri z Avstrijci, me je izredno zanimalo. Saj je prišlo z Dunaja 11 igralcev, da v sredi Londona pokažejo, da so učenci dorasli učiteljem. Radi tega pač nisem pričakoval, da bo občinstvo naklonjeno avstrijskim igralcem. Toda sportna vzgoja Angleža ne pozna razlike. Navdušenje, ki ga je izzvala igra Avstrijcev, ni bilo nič manjše, od onega, ki so ga izzvali s svojo igro Angleži. Ko so Avstrijci zabili svoj tretji gol, je zgledalo, da bodo zabili še četrtega, so gledalci s prav neverjetnim temperamentom spodbujali Avstrijce. Nihče ni pomislil, da se majejo strebri angleške nadvlade v nogometu. Sport pred vsemi interesi. Taki so Angleži. In v pravilni sportni vzgoji temelji v glavnem moč angleškega naroda. Brezobzirni v boju nikoli ne pozabijo, da je nasprotnik sportni tovariš. Gledalci pa prisostvujejo sportni igri radi sporta, ne pa radi interesov, tega ali onega kluba, ki s sportom nimajo ničesar skupnega.

Tak sportni duh vcepiti našim fantom, naj bo prva in tudi glavna nalog vseh sportnih organizacij. Kaj nam pomagajo uspehi v tej ali oni panogi, če pa sport na svoje pripadnike nima tistega vpliva, s katerim bi prekvasil tudi njihovo notranjost in jih vzgojil v plemenite ljudi. Naš sport, tako kakor je danes, pa vzgaja ravno v nastpotno smer, usmerjene sportnike. Zato se od takega sporta tudi odvračajo pred leti še zelo številni prijatelji. Naj bi bila opazovanja našega prijatelja v korist našemu sportu.

*

Redni letni občni zbor SK Ilirije, se vrši danes ob 20 v dvorani OUZD na Miklošičevi cesti. Odbor poziva članstvo vseh sekcij, kakor tudi vse ostalo članstvo in prijatelje kluba, da prisostvujejo sportni bilanci matice slovenskega sporta.

Za decentralizacijo soc. zavarovanja

Referat glede soc. zavarovanja je podal na včerajšnji plenarni seji Zbornice podpredsednik g. K. Elsbacher iz Laškega.

Težak je položaj, v katerem se nahaja danes delavsko zavarovanje. Finančni položaj je tak, da govorijo že tudi najbolj informirani o pravi katastrofi socialnega zavarovanja. Povišanja prispevkov so dosegla maksimum, pa tudi dajatev zavarovancem se ne da več okrniti. Številke govorijo jasno, da iz tega položaja, ki s skrbmi navdaja tudi gospodarje, saj morajo nositi večji del teh bremen ni iskati drugega izhoda kot v temeljiti reviziji zakona. Organizacija zavarovanja se mora decentralizirati po banovinah. Sedanji neizbežni položaj dokazuje najjasnejše, da je zahteva po decentralizaciji, ki jo v svojih resolucijah stalno podčrtujejo gospodarske organizacije, pravilna in nujno potrebna. Ako niso mogli vsi pomembni in prepričevalni razlogi, s katerimi so gospodarske organizacije utemeljile to zahtevo, prepričati vodilne faktorje o potrebi take decentralizacije, jih bo sedaj v to prisilil finančni položaj, ker bo sicer razsulo neizbežno. To pa je treba preprečiti. Z zadoščenjem ugotavlja poročevalec, da so se uvidevni faktorji, tako iz delodajalskih, kakor tudi delojemalskih vrst zedinili na enotni resoluciji, ki je bila že sprejeta na raznih zborih. Resolucija zahteva popolno decentralizacijo zavarovanja po banovinah in ukinitev Osrednjega urada, kot nepotrebnega. Potrebno je, da resolucijo sprejme tudi zbornica, kot zastopnica vseh gospodarskih krogov; resolucija poudarja itak zahteve, ki so bile v zbornici že ponovno podčrtane. Končno je bila sprejeta soglasno tozadevna resolucija.

Pospeševanje obrti

Na včerajšnji seji Zbornice za TOI je podal poročilo o delovanju Zavoda za pospeševanje obrti podpredsednik zbornice g. Rebek. Uvodoma je orisal razmere, ki so pripeljale do pospeševanja obrti v današnjem obsegu. (Opomba uredništva: Znano je, da ima pri obrtno-pospeševalnem delu največ zaslug bivši zborični obrtni odsek, kateremu je načeloval zaslužni g. Ivan Ogrin do jeseni lanskega leta.) Zbornica se je že l. 1928 odločila, da z lastnimi sredstvi v lastnem delokrogu začne obrtno-pospeševalno delo, ki naj bi dopolnjevalo delo državnega urada za pospeševanje obrti v Ljubljani. Že leta 1929 je votirala za obrtno pospeševanje zbornica poleg velike vsote za obrtnonadaljevalno šolstvo še 100.000 Din, prihodnje leto pa 200.000 Din. L. 1929 je zavod pričel s prirejanjem tečajev, predavanji, podporami, ekskurzijami itd. Votirano je bilo samo za to leta 1930 450.000 Din, prihodnji dve leti pa po 250.000 Din poleg drugih znatnih zneskov za obrtniške namene. V zadnjih petih letih je torej zbornica črtvovala, ne vštevši prispevkov za obrtno šolstvo, štipendije in podpore onemoglim obrtnikom, ki so znašali okrog 1 milijona dinarjev, samo za obrtno pospeševanje nad 1 milijon Din. Kaj pomeni proti temu vsota 600.000 Din, ki jo je v desetih letih izdala za zgled stavljena, trikrat večja ločena obrtniška zbornica v Belgradu. Strokovnih tečajev je v zadnjih štirih letih priredila zbornica 86 s 1925 udeleženci ter podelila podpore za strokovno spopolnitev v inozemstvu v 58 primerih. Proračun za l. 1933 znaša 200.000 Din, kar je nekaj manj kot v l. 1932, pa je razumljivo zaradi redukcije zborničnega proračuna za vsoto čez pol milijona Din.

Takse na oferte

Belgrad, 15. dec. AA. Po zakonu o izpremembah in dopolnitvah zakona o taksah z dne 25. marca 1932 se, počenši s 1. aprilom 1932, plača za vsako oferto pri ofertalnih licitacijah državnih uradov, samoupravnih teles in imovnih občin po tarifni štev. 25 taksne tarife taksa od proračunske vrednosti posla, oziroma za posle, za katere se proračunska vsota ne navede, po veličini ponujene vsote. Za takse se plača po tej lestvici: za posle do 20.000 Din 50 Din, nad 20.000 do 100.000 Din 100 Din, nad 100.000 do 500.000 Din 200 Din, nad 500.000 do 1 milijon Din 300 Din, nad 1 milijon Din za vsak začeti milijon še 100 Din.

Oddaja zakupa buffeta na postaji Dravograd—Meža se bo vršila pri ravn. drž. žel. v Ljubljani na licitaciji dne 23. januarja 1933.

Borza

Dne 15. decembra.

Denar

V današnjem deviznem prometu so narasli tečaji Amsterdama, Berlina in Londona. Popustili so tečaji Pariza in Trsta, dočim so devize Curih, Bruselj, New York in Praga. Odstotek ažia je ostal neizpremenjen.

Na ljubljanski borzi je bil zaključen avstrijski šiling v zasebnem kliringu po 8.60. Na zagrebški borza je bil šiling zaključen po 9 in 9.10, in sicer 15.000. Notiral je pa 9—9.10. Grški boni so notirali 36—39.

Ljubljana. Amsterdam 2317.07—2328.43, Berlin 1369.58—1380.38, Bruselj 798.02—801.96, London 189.08—190.68, Curih 1108.35—1113.85, New York 5741.59—5769.85, Pariz 224.88—226.—, Praga 170.67 do 171.53, Trst 294.24—296.64.

Skupni promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 50.989 Din.

Curih. Pariz 20.2875, London 17.07, New York 520.06, Bruselj 71.975, Milan 26.60, Madrid 42.375, Amsterdam 209.0375, Berlin 123.775, Stockholm 93, Oslo 88, Kopenhagen 88.50, Sofija 3.76, Praga 15.40, Varšava 58.30, Atene 2.85, Carigrad 2.50, Bukarešta 3.085.

Vrednostni papirji

Današnja tendenca za državne papirje je bila čvrstejša in so tečaji večinoma narasli. Med delnicami se je nadalje učvrstila Priv. agr. banka. Na zagrebški borzi je bil promet znatnejši in je znašal: 1200 kom. vojne škode, 3000 dol. 7 Blera, 50 delnic Priv. agr. banke in 10 delnic Narodne banke.

Ljubljana. 7% inv. pos. 49 den., vojna škoda 232—235, 8% Bler. pos. 40—41, 7% Bler. pos. 38 do 39, Ruše 125 den.

Zagreb. Denar: 7% inv. pos. 49 den., vojna škoda 234—235 (232, 238, 240), 12. 233—235, 2. 220 do 225 (220, 226), 6% begl. obv. 35—36.50, 8% Bler. pos. 43 bl., 7% Bler. pos. 37—39.50 (36, 37), 7% pos. DHB 46 bl. — Delnice: Narodna banka 4250—4450, Priv. agr. banka 245—249 (245), Nar. šum. 30 bl., Guttmann 50—80, Našice 500 den., Šečerana Osjek 185 bl., Šečerana Beškerek 675 den., Split cement 150 den., Impeks 50 den., Isis 20—35, Trboveljska 125 den.

Belgrad. Narod. banka 4300—4500 (4350), Priv. agr. banka 250—251 (250, 247), 7% inv. pos. 50.50 do 51 (51), agrarji 28 den., vojna škoda 237—238 (238.50), 6% begl. obv. 35.75—36 (35.50, 36), 8% Bler. pos. 40.50—41.50 (40, 39.75), 7% Bler. pos. 38—38.75 (38).

Dunaj. Don. sav. jadr. 62.10, Aussiger Chemische 117.50, Ruše 7, Alpine 11.20, Trboveljska 18.50.

Žitni trg

Na ljubljanski borzi so ostale notacije neizpremenjene, dočim je v Vojvodini cena pšenice nadalje narasla in notira sedaj že 160—165. Posebno znatno se je te dni čvrstila moka, katere slabše znamke notirajo že 275.

Novi Sad. Pšenica: bč. ladja Tisa 160—162.5. - Ostalo neizpremenjeno. Tendenca neizpremenjena. - Promet: 71 vagonov.

Budimpešta. Tendenca: slaba. Promet: tih. - Pšenica: marec 12.78—12.98, zaklj. 12.80—12.82; maj 13.37, zaklj. 13.19—13.21. - Rž: marec 7.16 do 7.32, zaklj. 7.20—7.21. - Koruza: maj 7.75—7.90, zaklj. 7.76—7.77; julij 8.13—8.21, zaklj. 8.13—8.15.

Chicago. Pšenica: marec 47.875, maj 48, december 45.125. - Koruza: marec 27.125, maj 28.625, december 22.625. - Oves: marec 17.50. - Rž: marec 24.

Winnipeg. Pšenica: december 42.50, maj 45.25, julij 46.375.

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne.

Telefonska štev. 3030.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Jutri ob 4 in 5 uri
vsi k firmi
F. M. Schmitt, Ljubljana
Pred Školjo 2 Lingarjeva 4
Da vidite »Božička« z nakupljenimi darili.
Pridite! Oglejte si!

Službe iščejo

Iščem službo
nočnega čuvaja, portirja ali kaj podobnega. Položim 4000 Din kavcije. - Takojšnje ponudbe na Dupor Dane, Bresternica, p. Maribor. Pekarna Praprotnik. (a)

Denar

Vložne knjižice
kupite ali prodaste najbolje pri Komanditni družbi M. Jankole. Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/II. Telefon 30-52. (d)

Družabnika
s 6—10.000 Din kapitala iščem. Zaslužek dober. - Iščem slugo s 5000 Din kavcije. Iščem finanserja s kapitalom Din 17.000. Priložite znamke za odgovor. »Evropa«, Belgrad, Šremska 3.

Službodobe

Vrtnarja
neoženjenega, marljivega, treznega, rabimo za 1. februar, kateri se mora dobro razumeti na vzgojo zelenjave, nekaj na vzgojo cvetlic in na čebelarstvo. Vsa oskrba v gradu. Pismene ponudbe na »Upravo barona Ottenfelsa, Pregrada«, z zahtevo plače.

Trgov. sotrudnica
Katera trgovsko naobražena gospodična bi želela samostojno voditi trgovino na novo zgrajenem poslopju, in na prometnem kraju, s primerno vsoto stopiti v pomoč. Ponudbe na upravo »Slov.« pod zn. »Prometni kraj« štev. 17.794. (b)

Tipkarico
ki bi s svojim strojem pretipkala knjigo iščem. Cenjene ponudbe, pisane s strojem, na upr. »Slov.« pod »Tipkarica« št. 17.802 (b)

Inkasanta
z kavcijo Din 3000, sprejmemo. Ponudbe z navedbo zahtevkov na upravo »Slovenca« pod »Inkasant« št. 17.822. (b)

Poizvedbe

Izgubil se je
na lovu 8. dec. v Medanskem hribu, mlad istrski brak. Sliši na ime »Šeki«, je bel in ima svetlorjave lise. Kdor bi kaj vedel, naj sporoči g. Štepicu v Šiški (e)

Razno

Gostilna Ražem
na Žabjaku ima danes morske ribe. Nova zaloga več vrst najplemenitejših naravnih vin po najnižjih cenah. (r)

Prodamo

Konfekcija — moda!
Najceneši nakup. Anton Presker, Sv Petra cesta št. 14. Ljubljana. (l)

Volna, svila, bombaž
stalno v bogati izbiri v vseh vrstah za stroino pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Drsalke
o 90 Din dalje, in sanke kupite ugodno le pri tvrdki F. Stupica, Železnina, Ljubljana, Gosposvetska cesta 1. (l)

Orehova jedrca
brinje in fige nudi najceneje: Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta 5. (l)

Za mal denar kupiš barve, firnež itd. pri
Drago Franz
Stari trg štev 11

Bukova drva in Ja Trboveljski premog
po dnevni ceni dostavlja na dom
I. Ric, ml.
Sv. Petra cesta št. 87.

Božično darilo
najkoristnejše, je nutrijamočvirski bober, ki daje dragocen kožuh in je skromen v prehrani. Po ugodnih cenah nudi — Cvenkel, Št. Peter, Savinjska dolina. (l)

Neveste!
Že Vaše matere so kupile pri meni, ko so se možile, kuhinjsko posodo in druge gospodinjske potrebščine. Obrnite se zaupno tudi Ve na mojo staro, solidno tvrdko in vse življenje boste vesele in zadovoljne! - Fr. Stupica, trgovina z železnino, Ljubljana, Gosposvetska cesta 1. (l)

Prešiče-špeharje
zaklane, očiščene, prodaja privatnikom, gostilničarjem itd. vsak dan v ljubljanski mestni klavnici, tvrdka Predovič. - Cena 10—11 Din za kg. (l)

Pletilni stroj
štev. 8/50 poceni naprodaj. Naslov v upr. »Sl.« pod štev. 17.792. (l)

300—400 kom.
lepih božičnih smrekc - prodam. Cena po dogovoru. Vprašati pri Francu Šifrerju, posestniku, Žabnica 11, p. Škofja Loka. (l)

Glasba

Pianino
nov, lep glas, izredna prilika za Božič, se poceni proda. Muzika, Sv. Petra c. 40. (g)

Kupimo

Števec
za napetost 110 voltov, dobro ohranjen, kupi Zajec Andrej, mlinar, Mala Loka 26, p. Domžale. (k)

Živali

Jazbečarje
3 mesece stare oddam. Vprašati pri gosp. Uršič, Frančiškanska 8/II, Maribor. (j)

Čitajte in širite »Slovenca«!

Božično darilo naj bo praktično!
Obdarujte svojce z darili iz manufakturne, konfekcijske in modne trgovine
J. OLUP, Ljubljana
Stari trg 2 **Pod Trančo 1**
Največja zaloga moškega perila iz lastne tovarne
„TRIGLAV", Kolodvorska ulica 8

† V neizmerni boli javljamo vsem prijateljem in znancem pretužno vest, da je naš predobri soprog, oče, sin, zet, svak in stric, gospod

MIRO MAJCEN

banč. poobl. v p. in načel. Prve južnoštajerske vin. zadr. v Celju

po kratki in mučni bolezni, previden s svetotajstvi za umirajoče, v 49. letu starosti, danes dopoldne mirno izdihnil.

Pogreb blagopokojnika se bo vršil v soboto 17. t. m. ob 15 iz hiše žalosti v Celju, Cankarjeva 11 na okoliško pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bo brala v ponedeljek 19. t. m. ob pol 7 v farni cerkvi sv. Danijela v Celju.

Celje, dne 15. decembra 1932.

Mira Majcen, soproga, **Mirica, Branivoj in Franček**, otroci, **Jožefa Majcen**, mati in ostalo sorodstvo.

Damski klobuki
že od 60 Din naprej v največji izbiri vedno zadnje novosti samo v modnem salonu »La Femme Chic« Anica Puhek. Šelenburgova 6/I. (t)

Tvrdka A. VOLK
Ljubljana, Resljeva cesta 24. nudi najceneje vse vrste pšenično moko in druge mlevske izdelke
Zahtevajte cenik!

Pletenine, zimsko trikotažo
rokavice in nogavice kupite najceneje pri
OSVALD DOBEIC - LJUBLJANA
Pred Škofijo štev. 15
Velika izbira okraskov za božično drevo!
Na debelo! Na drobno!

Božična darila trajne vrednosti

Med knjigami, ki so postale radi važne vsebine in izredno lepe oblike posebne ljubljenke občinstva, smemo na prvem mestu imenovati knjige iz zbirke »Nebeške rože«.

Prva knjiga **»Življenje z Jezusom«** nam slika sv. obhajilo kot najboljši pripomoček za delo polno žrtev in apostolskega navdušenja. Osebam, ki se žrtvujejo dušnemu in telesnemu blagru svojega bližnjika, nudi ta knjiga polno tolažbe in pravega veselja.

Druga knjiga **»Kraljevanje Srca Jezusovega v družinah«** vzbuja po svoji prepričevalni vsebini apostolskega duha in je v resnici blagoslov za vsakega, ki jo dobi v roke.

Tretja knjiga **»Sv. Terezija Deteta Jezusa«** nam opisuje čudodelno svetnico naše dobe, slika njenega junaškega otroško vdanega duha in nas vabi k posnemanju njenih čednosti, da bomo srečni v Bogu na tem in na onem svetu.

Četrto knjigo **»Sv. rožni venec in lavretanske litanije«** je spisal eden najboljših slovenskih ascetičnih pisateljev Mihael Hofman, izdal jo je pa misijonar Friderik Baraga, ko je bil prvič prišel iz Amerike. Ta knjiga je prava šola dobre molitve, dragocen pripomoček za prvo pobožnost.

Peti in šesti zvezek zbirke objavlja lepo Marijino knjigo in ima naslov **»Marija, mati milosti«.** Spisal jo je pokojni prelat dr. Jožef Lesar. Knjiga je pisana prepričevalno in bo vzbujala povsod ljubezen do nebeške Matere.

Vsaka knjiga stane v mehki vezavi 15 Din, v elegantni vezavi v celo platno 20 Din. Pri skupnem naročilu veljajo štiri knjige v mehki vezavi 40 Din, v elegantni vezavi v celo platno 60 Din. Posamezne knjige se dobivajo v vseh knjigarnah, skupna naročila pa sprejema Uprava »Nebeških rož«, Ljubljana, Komenskega ulica 12. Zbirka se bo nadaljevala.

Fotoamaterji!
Povečave Vaših negativov Vam lepo in poceni napravi
fotooddelek Jugos. tiskarne
Ljubljana Zahtevajte cenik!

Od prevelike žalosti potrt, naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je moja žena, naša mamica, oziroma hčerka in sestra, gospa

Nada Slodnjak
roj. Cunder

danes 14. t. m. ob 6 popol., po hudem trpljenju mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne bo v petek, dne 16. decembra 1932 ob 4 popoldne iz rojstne hiše, Malavas št. 16 (Ježica) na pokopališče Sv. Jurja v Stožicah.

Ljubljana, dne 14. decembra 1932.

Dr. Anton Slodnjak, prof. v Ljubljani, in **otroci**
Franja Cunder, mati, **bratje in sestra** ter ostali sorodniki.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Kavita Maslita Grenkita **Mirim kraljica čokolad** *Sadvita Mlekita*

Lorna Doone

103

Roman iz Exmoora

»O, dragi John, boli me to, odpusti mi nepremišljene besede.«

»Ako moreš varovati našo hišo in domače pred Dooni, ko bom odsoten, pojdem drage volje po tvojega moža. Toda zaradi Toma ne morem pustiti matere in Lizike brez pomoči tukaj. Kopice ovsa in sena, ki mi je po tvojih besedah srce nanje privezano, naj pa že upepelijo sovražniki, če je tako.«

»Ne bodi hud name, saj veš, da ženske marsikaj govorimo, čeprav ne mislimo resno. Zmerjaj me kakor te je volja, samo Toma mi privedi nazaj, pa se ti bom na kolenih zahvaljevala.«

»Nič ti ne morem obetati, dokler mi ne uresničiš mojega pogoja.«

Anka je nagubančila čelo in se vdala premišljanju. »Poskušala bom, angelček moj,« je dejala in poljubila sinčka, »zaradi tvojega očeta se bom lotila tega smelega načrta.« Toda, kakšnega načrta, tega mi ni hotela odkriti. Pridno je hodila po sobi in pobirala, kar se ji je zdelo potrebnega za hlapce, prav kakor nekdanje čase. »Pojdi zdaj zopet na senožet, John, in porabi ta krasni delavnik,« je rekla, »toda prej še poljubi svojega krščenca.« To sem seveda brez ugovora storil.

Proti večeru je megla prešla v dež in prišel sem domov do kože premočen. Na veliko veselje sem videl, da je Anka še pri nas in skrbi zame.

»Kajne, John,« je izpregovorila Anka, ko sem se bil okrepčal z jedačo in pijačo, »zajtra se zgodaj odpraviš po mojega upornika, kakor si mi obetal.«

»Pozabila si, kakšen pogoj sem ti stavil. Najprej mora biti naša hiša zavarovana pred Doonskim napadom.«

»Velja, tukajle je jamstveno pismo.«

Izročila mi je neko pisanje, ki sem ga začudeno ogledoval in čital. Dooni so se bili z njim slovesno zavezali, da med odsotnostjo Johna Ridda ne bodo napadli Plovera Barrowsa, nadlegovali njega prebivalstva ali mu delali škode na posestvu. Listina je bila podpisana od svétnika in od več drugih Doonov.

Zdaj se nisem smel dlje obotavljati, da bom izvršil svojo obljubo. Na moje vprašanje mi je Anka pripovedovala, kako si je priskrbela jamstveno pismo. Toliko poguma in pameti ji ne bi bil pripisoval, toda ženska premore marsikaj, kadar jo ljubezen žene.

Anka se je bila naučila od Toma marsikake umetnije med drugim tudi pretvarjanja in preoblačevanja. Da bi dosegla svoj namen, se je naredila nepoznano, si izmaličila zalo lice z obliži in rjavo šminko ter skrila svojo mladostno postavo pod star oguljen plašč. Predala je svojega otroka strežnici in ukazala hlapcu zapreči konja pred kočijo in jo popeljati pred vhod v Doonsko dolino. Tam se je odpravila v dolino, a hlapcu je naročila, naj jo počaka. Straža pri vhodu je zbijala šale iz ‚stare čarovnice', kakor jo je nazvala, in jo brez ugovora pustila naprej, da bi govorila s svétnikom o neki dozdevno pomembni zadevi. Niti oči ji nise zavezali, kajti imela je velike temne naočnike in se je hlinila, da je na pol slepa.

Kakor hitro je bila sama pri svétniku, je vrgla

Kakor hitro je bila sama pri svétniku, je vrgla s sebe obleko, ki se je bila z njo našemila, si obrisala mažo z obraza in se postavila v vsej svoji ljubkosti predenj. Svétnik se je nasmehljal in ona je pogumno stopila k njemu in ga poljubila.

»Spoštovani gospod,« je izpregovorila, »prihajam vas prosit za neko dobroto.«

»To sem si takoj mislil, zalo dete,« je odvrnil starec, »škoda, da nisem mlajši.«

»Tedaj vas brškone ne bi obiskala. Ali se še spominjate, kako smo vas pri nas sprejeli ter pogostili? Hoteli smo vas celo domov peljati, toda to ste odklonili. Po mojih mislih ste mi dolžni odškodnino za ogrlico, ki ste mi jo ukradli.«

»Nedvomno, krasna ženska. Samo malo pretrd izraz imate in ta ali oni bi se zaradi tega lahko čutil razžaljenega. Pred tako zalo upnico ne smem tajiti svojega dolga. Najino čaranje je imelo čudovit uspeh, čutil sem ga v svojem žepu. Menda vam zagovor ni škodoval, zalo dete?«

»Pač, po mojih mislih mnogo. Nedvomno je samo to povzročilo vso mojo nesrečo.«

»Ali ste res nesrečni? Slišal sem, da ste se omožili z nekim glasovitim rokovnjačem. Seveda bi bila tudi Doonskega moža vredna; imenitno znate kuhati in blagor onemu, ki zna to ceniti!«

»Moj mož zna ceniti to,« je odvrnila sestra ponosno. »Toda povejte mi zdaj, smem li pričakovati pomoči od vas?«

Svétnik ji je obetal, da ji bo uresničil vsako nepreskromno željo, na kar mu je ona izpovedala svoje skrbi. Ker ni bilo Lorne v naši hiši in je že tako in tako imel njeno ogrlico, je pristal na to, da nam do moje vrnitve Dooni ne bodo delali škode na imovini. Večina njegovih mladih ljudi je bila pohitela na bojišče, da bi se borila pod Monmouthovimi zastavami, toda starec ji je to iz previdnosti zamolčal. Samo v slučaju, če bi vojvoda zmagal, bi mogli Dooni upati na rešitev.

Anka se je svétniku iskreno zahvalila za njegovo dobroto in on jo je dal spremiti vse do njene kočije. Ko je v sijaju svoje mladosti šla z zmagoslavnim pogledom mimo straže, je naredila resen obraz in dejala s poudarkom: »Stara čarovnica vam želi lahko noč, gospodje!«

Na ta način je Anka preslepila Doone, pa tudi mene. Zdaj mi ni bilo nobenega izhoda več. »Jaz nisem kakor Lorna,« sem dejal, »kar obljubim, to tudi izvršim.«

»Lorni ne smeš nič očitati,« je vzklikniła Anka, »jamčim ti za njeno zvestobo.« S temi besedami me je popolnoma premagala.

Mati je sprva mojo obljubo Anki smatrala za slabo šalo. Le s težavo smo ji pojasnili, da moram drugo jutro zarana odrinili za upornim možem. Mati se je še dolgo otresala nad Anko in njenim možem, toda nazadnje se je le morala vdati v usodo.

Preskrbel sem se bogato z orožjem in živežem, tobakom, pipami, perilom in drugimi vojnimi potrebščinami in skočil drugo jutro še pred sončnim vzhodom na svojega Brcaka, ki se mi je zdel najpripravnejši konj, in sem pogumno odjezdil z doma.

Ta mala izprememba mi je bila po dolgih mesecih napornega dela in žalostnega razmišljanja zelo ugodna. Težavno mi je bilo samo to, da nisem poznal pokrajine in nisem niti vedel, kje naj bi pričel preiskovati. Nobenega zanesljivega poročila o taborjenju čet nisem mogel dobiti, kajti vojvoda Monmouth je brškone hodil od kraja do kraja in iskal in zbiral pomožne čete. Potovanje skozi Dulverton se mi ni zdelo predolgo, zato sem se odločil napotiti tjakaj, da bi videl Rut in zvedel kaj novega. Pred tem sem bil že večkrat pri nji in se prepričal, da se ji roka dobro celi in ji ne bo spačena od grde brazgotine.

Rut je spričo mojega namena postala zelo resna in se celo malo razjokala. Pripovedovala mi je o nevarnosti vojskovanja in o še bolj krvavem početju rablja po bitkah, o strašnih ječah in groznem mučenju ujetih upornikov. Na njeno vprašanje, za katero stranko se kanim boriti, sem odvrnil: »Če ne bi bil za kralja, se sploh ne bi mešal v vojno.«

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Franc Kremžar.